

MONITORING EU europoslance Hynka Fajmona

LISTOPAD / PROSINEC 2008

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ONDŘEJ KRUTÍLEK, IVETA FRÍZLOVÁ

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2008

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

nezávislá, nezisková vzdělávací a kulturní organizace založená ve formě občanského sdružení v srpnu 1993 v Brně

navazuje na některé starší iniciativy, jež souvisejí s rozvojem nezávislých aktivit a vydáváním samizdatových časopisů před listopadem 1989

Činnost

publikační a vydavatelská činnost (od založení CDK přes 250 vydaných knih)

vydávání periodik *Revue Politika* (nástupce někdejší *Revue Proglas*)

a *Proglas* (nástupce časopisu *Teologie & Společnost*)

odborný servis různým složkám veřejné správy

pořádání přednášek, seminářů a konferencí

Struktura CDK

CDK se člení na dva relativně svébytné, přesto však vzájemně intenzivně komunikující instituty: **Institut pro politiku a kulturu (IPK)** a **Institut křesťanských studií (IKS)**. Vedle obou institutů provozuje také vlastní nakladatelství a typografické studio. Vrcholným řídicím orgánem je Rada CDK, jejíž rozhodnutí realizuje výkonný ředitel.

Personální složení Rady CDK

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.

předseda CDK

Ing. Zdeněk Granát

finanční ředitel CDK a jednatel

doc. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.

ředitel IKS

František Mikš

ředitel IPK a jednatel

doc. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

výkonný ředitel CDK

Kontakt

Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)

Venhudova 17, 614 00 Brno, Česká republika

cdk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 801, www.cdk.cz

INSTITUT PRO POLITIKU A KULTURU (IPK)

Činnost

vydávání *Revue Politika*
vydávání knih z oblasti společenských věd
pořádání konferencí, seminářů a přednášek
analýza evropské legislativy a politiky
podpora demokracie v zemích s nedemokratickou minulostí

Revue Politika

exkluzivní pravicový měsíčník pro politiku, společnost a kulturu vycházející nepřetržitě již devatenáctým rokem
podává neotřelý, fundovaný a realistický pohled na dění u nás i v zahraničí
nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů (politologů, historiků, sociologů, ekonomů, právníků a publicistů) a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů
pravidelně informuje o knižních novinkách týkajících se politiky a všeho, co s ní souvisí
UKÁZKOVÉ ČÍSLO ZDARMA!

Konference, semináře a přednášky

IPK pořádá – samostatně či v součinnosti s některou z akademických nebo neziskových institucí a nadací – odborné konference, semináře či přednášky. Našimi nejčastějšími partnery jsou Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Analytická činnost

IPK má vytvořenu síť kontaktů na kvalitní a erudované právníky, politology, ekonomy a další odborníky, která umožňuje zajistit vypracování odborných analýz a návrhů zákonů téměř na jakékoli téma
IPK zprostředkovává vazbu mezi politickou reprezentací a akademickým prostředím
od roku 2002 IPK příležitostně vypracovává odborné analýzy pro Ministerstvo zahraničních věcí ČR a Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a návrhy zákonů pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

Analýza a monitoring EU

V roce 2004 v rámci IPK vzniklo z iniciativy poslance Evropského parlamentu Hynka Fajmona (EPP-ED/ODS) oddělení pro analýzu evropské legislativy a politiky, jehož posláním je:
zajišťování pravidelného měsíčního monitoringu evropské legislativy
provádění analýz vybraných legislativních problémů
pravidelné zprostředkovávání výsledků práce prostřednictvím médií

Spolupráce s EPP-ED

Od roku 2003 IPK spolupracuje s poslaneckou frakcí EPP-ED v Evropském parlamentu. V rámci této spolupráce:

organizuje konference na nejruznější společensko-politická témata (např. perspektivy EU, cesta České republiky do EU)
vydává odborné publikace (např. sborník *Cesta České republiky do Evropské unie*)
zajišťuje vydávání informačních brožur seznamujících širokou veřejnost s problematikou EU (např. *Co byste měli vědět o Evropském parlamentu, Evropská unie a vaše město/obec, Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie*)
vydává přílohy časopisu *Revue Politika* (např. *EPP-ED a evropská politika, EPP-ED a evropská ústava, EPP-ED po rozšíření EU, EPP-ED a liberalizace světového obchodu, EU a její východní sousedé*)

Součástí *Revue Politika* je i rubrika Evropské stránky, kde jsou prezentovány komentáře, analýzy a překlady zahraničních článků týkající se problémů projektu evropské integrace.

Podpora procesů demokratizace

IPK realizuje zahraniční projekty, v jejichž rámci se snaží podporovat procesy demokratizace v zemích, které mají aktuální zkušenost s nedemokratickým režimem. Pro tyto projekty hledá finanční podporu jak u zahraničních, tak i u domácích organizací a institucí.

v letech 2004–2005 se uskutečnil projekt „Democratic Institution Building Process in Transition – Lessons from the Czech Republic“ zaměřený na podporu demokratizačních procesů v Iráku

v roce 2006 proběhl projekt „Jak končí starý režim a začíná nový; čeho se vyvarovat a co podpořit?“ zaměřený na podporu demokratizace na Ukrajině

Personální složení IPK

František Mikš	ředitel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Kateřina Hloušková, Ph.D.	odborný pracovník
PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Petra Kuchyňková	analytik
Mgr. Ondřej Krutílek	analytik
Bc. Iveta Frízlová	analytik-asistent

Kontakt

Institut pro politiku a kulturu (IPK)
Centra pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno, Česká republika
ipk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 805
www.cdk.cz/ipk

PROFILY AUTORŮ

Mgr. Petra Kuchyňková

V CDK působí jako analytička evropské legislativy od září 2004. Vystudovala obor mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje obor politologie se zaměřením na mezinárodní vztahy a působí jako asistentka na Katedře mezinárodních vztahů a evropských studií. V rámci své odborné činnosti se věnuje především aktuálnímu dění v Evropské unii, společné zemědělské politice Evropské unie a východní dimenzi vnější politiky Evropské unie. K oblastem jejího odborného zájmu náleží též otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na rozvoj vztahu Rusko – Evropská unie.

Mgr. Ondřej Krutílek

V CDK působí jako analytik evropské legislativy a redaktor od září 2004. Od ledna 2005 výkonný redaktor *Revue Politika*. Vystudoval magisterský program mezinárodní vztahy a evropská studia a bakalářský program politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje politologii se zaměřením na evropská studia. Autor řady odborných textů. Pravidelně publikuje v tištěných médiích.

Bc. Iveta Frízlová

V CDK působí jako analytik-asistent. Vystudovala bakalářský program anglický jazyk a literatura na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Na Fakultě sociálních studií MU v současnosti studuje bakalářský program politologie a mezinárodní vztahy a navazující magisterský program evropská studia.

Navštivte
internetové stránky
www.hynekfajmon.cz

HYNEKFAJMON

POSLANEC EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZA ODS

OBSAH

Editorial	6	II. Aktuální problémy	26
Executive summary	7	2.1 Budoucnost EU	26
I. Projednávaná legislativa (vybrané oblasti)	16	Lisabonská smlouva	26
1.1 Evropský parlament	16	České a francouzské předsednictví	26
Směrnice o evropských radách zaměstnanců	16	2.2 Financování EU	28
Návrh nařízení stanovujícího emisní standardy u nových osobních automobilů	16	Ohlasy světové finanční krize	28
Směrnice usnadňující přeshraniční vymáhání, pokud jde o bezpečnost na silnicích	17	Rozpočet 2009	30
Návrh směrnice o pracovní době	17	2.3 Klimaticko-energetický balík	31
Výběr poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly	18	2.4 Justice a vnitro	34
1.2 Komise	19	Rozšíření Schengenské zóny	34
Druhý Strategický přezkum energetiky – otázka zvýšení energetické účinnosti	19	2.5 Rozšiřování EU	35
Směrnice o zdaňování úspor	20	Chorvatsko	35
Problematika DPH	20	2.6 Vnější vztahy	35
Zelená kniha o biodpadu	21	Východní partnerství	35
Revize směrnic o odpadu z elektrospotřebičů	21	2.7 Zemědělství	36
Nařízení o právech cestujících autobusy	22	Health Check – závěry	36
Nařízení o Evropském globalizačním fondu	22	III. Přehled klíčových hlasování EP a hlasování skupiny ODS v EP	38
Zpráva o volném pohybu pracovníků v EU	23	Plenární zasedání ve dnech 17. – 20. 11. 2008	38
Povinný registr zájmových skupin	23	Plenární zasedání ve dnech 3. – 4. 12. 2008	39
1.3 Rada	24	Plenární zasedání ve dnech 15. – 18. 12. 2008	39
Telekomunikační balík	24	IV. Slovníček	41
Vysoké ceny mezinárodního roamingu	24	V. Schémata rozhodovacích procedur	43
Směrnice o ekodesignu	25	Schéma konzultační procedury	43
		Schéma procedury spolupráce	44
		Schéma spolurozhodovací procedury	45
		Schéma rozpočtové procedury	46

EDITORIAL

Vážení čtenáři,

předvánoční čas byl v unijních institucích tradičně „divoký“, čemuž odpovídá i atypický rozsah tohoto monitoringu. Souvisí to nejen s angažmá aktivistického francouzského předsednictví, ale – jak už tomu v EU bývá – i s tendencí přijmout rozhodnutí o nejkontroverznějších legislativních návrzích do konce kalendářního roku (tzv. Christmas Tree Approach). Svou specifickou roli navíc tentokrát sehrála i skutečnost, že v následujícím půlroce bude Evropský parlament (a fakticky i Komise) v přípravách na volby, a tudíž stále častěji „mimo provoz“. I z toho důvodu jednání o řadě textů v průběhu listopadu a prosince akcelerovala.

Mezi největší témata daného období samozřejmě patřil zejména klimaticko-energetický balík. Jeho definitivní přijetí ovšem rozhodně nebylo tím jediným, co stojí za pozornost. Komise, Rada i Evropský parlament společně posunuly legislativní proces v řadě dalších otázek – namátkou například v oblasti telekomunikací, daní, zvyšování energetické účinnosti či pracovního práva či DPH.

Komise prezentovala návrh na vytvoření Východního partnerství pro šest států postsovětského prostoru, jeho oficiální spuštění má být úkolem českého předsednictví v příštím roce. Rada dospěla k dohodě na dlouho diskutované střednědobé revizi společné zemědělské politiky. Evropský parlament ve druhém čtení schválil rozpočet na rok 2009, který v souvislosti s krizí na finančních, ale i potravinových trzích, počítá s některými mimořádnými výdaji.

V centru pozornosti se pochopitelně nacházel také prosincový summit Evropské rady, na kterém byla řešena otázka ratifikace Lisabonské smlouvy a plán obnovy, který EU chce spustit v souvislosti se světovou finanční a ekonomickou krizí. Stranou zájmu není ani hodnocení uplynulého francouzského předsednictví a priority nadcházejícího předsednictví českého.

Dění v institucích EU tedy bylo bouřlivé a plné událostí. My bychom vám, vážení čtenáři, chtěli naopak popřát, vedle příjemné četby tohoto materiálu, také klidné a příjemné prožití svátků vánočních a především vám poděkovat za pozornost, kterou jste našemu monitoringu po celý rok 2008 věnovali.

Autoři

EXECUTIVE SUMMARY

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 Evropský parlament

Směrnice o evropských radách zaměstnanců

- Výbor pro zaměstnanost a sociální věci Evropského parlamentu 17. listopadu poměrem 36:1:10 přijal návrh Komise na revizi směrnice 94/45 o evropských radách zaměstnanců (KOM(2008)419).

Obsah zprávy a sporné body

- Výbor navrhl především zpřesnění definic pojmů ve směrnici využívaných – kvůli zajištění právní ochrany zaměstnanců (článek 2).
- Poslanci se rovněž postavili za vyjasnění, kdy lze kroky zaměstnavatele považovat za „transnacionální“, aby bylo možné – v souladu s rozsudky Evropského soudního dvora ve věcech *Vilvoorde*, *British Airways* či *Marks and Spencer* – zajistit ochranu těch zaměstnanců, kteří pro daný podnik pracují v jiném členském státě (v případě, že by firma ukončovala svou činnost či prováděla zásadní restrukturalizaci), a za zrušení minimálního počtu zaměstnanců, kteří by měli být oprávněni jednat se zaměstnavatelem, resp. zakládat evropské rady zaměstnanců (v současnosti činí 50 osob).

Další vývoj

- Rada se k návrhu měla vyjádřit ve dnech 15.–16. prosince (výsledek nebyl v době přípravy monitoringu znám).

Návrh nařízení stanovujícího emisní standardy u nových osobních automobilů

- Evropský parlament a Rada dosáhli 1. prosince kompromisu ve věci emisních standardů u nových osobních automobilů (kategorie M1).

Obsah kompromisu

- Výsledkem by měl být požadavek na maximální emise CO₂ u nových osobních automobilů v objemu 130 g CO₂/km od roku 2015, s náběhem progresivních sankcí mezi lety 2012–2018 pro automobilky, jež budou daný limit překračovat.

- Producenti by navíc měli tendovat k cíli 95 g CO₂/km v roce 2020 a podle některých poslanců Evropského parlamentu by měli být postupně začleněni i do nového systému obchodování s emisními povolenkami (bez dalšího bližšího upřesnění).

Další vývoj

- Plénum Evropského parlamentu o dané problematice hlasovalo 17. prosince a výše uvedené schválilo poměrem 559:98:60.

Směrnice usnadňující přeshraniční vymáhání, pokud jde o bezpečnost na silnicích

- Plénum Evropského parlamentu 17. prosince poměrem 594:35:40 přijalo zprávu Senderové týkající se návrhu směrnice o přeshraničním vymáhání čtyř nejčastějších dopravních přestupků – řízení pod vlivem alkoholu, překračování rychlosti, nepoužití bezpečnostních pásů a jízdy na červenou.

Obsah zprávy

- Součástí nové normy by měl (krom výčtu přestupků) být i systém výměny informací – o přestupcích, jejich pachatelích a příslušných vozidlech (včetně systému konkrétního způsobu vymáhání přestupků).

Sporné body

- Z hlediska členských států je problém zejména v tom, že např. ČR staví odpovědnost za řízení vozidla ne na jeho provozovateli, ale na řidiči (a navrhovaná výměny informací by tedy byla pro české úřady irelevantní).

Další vývoj

- Hlasováním o zprávě Senderové bylo završeno první čtení Evropského parlamentu. V následujícím období se očekává přijetí společného postoje Radou.

Návrh směrnice o pracovní době

Legislativní pozadí a obsah návrhu

- Na plenárním zasedání 17. prosince poslanci schválili poměrem 421:273:11 dodatky zpravodaje návrhu Alejandra Cercase (Španělsko, PES) ke společnému postoji Rady.

- Evropský parlament přijal všechny pozměňovací návrhy Výboru pro zaměstnanost, který požadoval do tří let od vstoupení směrnice v platnost zrušit možnost tzv. opt-out z maximální týdenní 48hodinové pracovní doby vypočítané z 12měsíčního referenčního období.
- Dalším klíčovým bodem bylo zahrnutí pracovní pohotovosti (zejména u lékařů, hasičů a sociálních pracovníků) do pracovní doby.

Sporné body

- Kritikou směrnice nešetří zástupci podnikatelů a firem v Evropě, mezi nimiž jsou Eurochambers, BusinessEurope, CEEP, UEAPME.

Další vývoj

- Lze předpokládat, že v rámci procedury spolupřehodování Rada po druhém čtení, ve kterém EP přijal pozměňovací návrhy absolutní většinou, návrh směrnice zamítne, neboť je v rozporu s jejím červnovým společným postojem.

Výběr poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly

Legislativní pozadí

- O revizi směrnice o výběru poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly jednala Rada TTE na svém zasedání 9. prosince 2008. Parlamentní výbor TRAN vedl veřejné slyšení 2. prosince 2008.

Sporné body

- Problematické se ukázalo začlenění externích nákladů spojených se zácpami na silnicích do rámce směrnice.

Další vývoj

- Členské státy nejsou zdaleka jednotné ve znění směrnice, obzvláště za současné finanční krize, přestože by opatření uvedená ve směrnici začala platit až od roku 2012. Francouzský kompromis bude výchozím bodem pro další jednání, tedy již za českého předsednictví.
- Rada vyzvala Komisi k vypracování daného návrhu, který by byl „spravedlivý“ pro všechny druhy dopravy.

1.2 Komise

Druhý Strategický přezkum energetiky – otázka zvýšení energetické účinnosti

- Komise 13. listopadu zveřejnila druhý Strategický přezkum energetiky (Strategic Energy Review; SER), obsáhlý soubor více než čtyřiceti dokumentů týkajících se tentokrát (bezpečnosti) dodávek energií do zemí Evropské

unie do roku 2020 a otázky zvýšení energetické účinnosti.

Směrnice o označování pneumatik

- Prvním z relevantních textů je návrh směrnice o jednotném označování pneumatik v EU „energetickými štítky“: aby bylo možné jednoznačně rozpoznat, nakolik je konkrétní pneumatika (pro osobní i nákladní vozidla – třídy C1, C2 a C3) energeticky účinná – jaký má vliv na spotřebu, nakolik je hlučná a nakolik je přílnavá za mokra.
- Otázkou je to, nakolik je potřebné definovat pro pneumatiky „evropské“ parametry, když většinu otázek, jež by měla připravovaná norma zodpovídat, v EU už tradičně a pravidelně řeší jednotlivé autokluby a renomované zkušební prostřednictvím svých sezónních testů pneumatik.

Směrnice o energetické účinnosti budov

- Druhým z textů, zaměřujících se na zvýšení energetické účinnosti, je návrh revize směrnice 2002/91 o energetické účinnosti budov (odstranění prahu 1000 m², od něhož se dosavadní směrnice na budovy uplatňuje – což Evropský parlament požaduje už minimálně rok, neboť produkce CO₂ související s bydlením dosahuje cca 40% veškeré produkce tohoto plynu v EU).

Směrnice o energetickém značení

- Třetím textem je návrh směrnice o energetickém značení, resp. revize směrnice 92/75, její zpřísnění – prostřednictvím energetických tříd A až G – a její rozšíření i na produkty spotřebovávající energii (využívané v průmyslu a komerčním sektoru) a na produkty spotřebovávající/využívající energii „nepřímou“ (v domácnostech – např. okna), včetně vytvoření podmínek pro obtížnější získání veřejné podpory pro subjekty, které nevyužívají spotřebičů/produktů s vyšší energetickou účinností.

Další vývoj

- V následujícím období se předpokládá zahájení negociací jak na úrovni Evropského parlamentu, tak Rady.

Směrnice o zdaňování úspor

- Komise 13. listopadu zveřejnila návrh revize směrnice 2003/48 o zdaňování úspor, jež by měla zajistit, aby nebylo možné vyhýbat se zdanění prostřednictvím zakládání „fiktivních“ právnických osob nebo nadací a fondů (které často disponují daňovými výjimkami; stávající norma se uplatňuje od 1. července 2005).

Obsah návrhu

- Jedním z navrhovaných opatření by mělo být „okamžité zdaňování“ příjmů z úroků (tj. hned, byť dané příjmy nemusejí jejich příjemci plynout okamžitě, ale přes prostředníka).

- Pokud jde o zdanění příjmů z úspor, měla by být daňová povinnost rozšířena i na ty (moderní) finanční produkty, kterých se nyní netýká (některé typy cenných papírů, životní pojistky, investiční fondy ap.).

Další vývoj

- Rada se návrhem poprvé zabývala 2. prosince, ovšem k žádnému meritornímu posunu nedospěla.

Problematika DPH

- Komise 1. prosince předložila akční plán na potírání podvodů spjatých s DPH a dvě modifikace směrnice 2006/112 o DPH.

Obsah

- Akční plán by měl být realizován postupně – zveřejňováním příslušných legislativních návrhů.
- Pokud jde o změny směrnice 2006/112, měla by se zpřísnit opatření týkající výjimek z placení DPH při přeshraničních operacích, a to tím, že importér by měl zemi, do níž dováží, sdělit své IČO/DIČ a IČO/DIČ svého obchodního partnera a měl by být schopen dokázat, že zboží skutečně překročilo hranice. V případě, že by tak neučinil – a v tom tkví druhá z modifikací –, byl by odpovědný za daňový únik, jenž by tak mohl vzniknout.

Další vývoj

- Rada návrhy 16. prosince v základních parametrech přivítala s tím, že výměna informací mezi členskými státy o platbách DPH by se měla urychlit.
- Čtrnáct dní předtím, 2. prosince, se Rada krom toho věnovala také další změně směrnice 2006/112 – té, jež byla předložena v červenci a spočívá v možnosti uvalit na lokálně poskytované služby s vysokou mírou lidské práce a/nebo mající za výsledek zvýšení energetické účinnosti nižší sazby DPH, pokud tím nebude narušen vnitřní trh.
- Rada nakonec nedospěla k žádnému závěru, pouze ke konstatování, že problematika revize směrnice 2006/112 bude muset být zkoumána i nadále.

Zelená kniha o bioodpadu

- Komise 3. prosince zahájila veřejnou konzultaci týkající se využití bioodpadu a v souvislosti s tím zveřejnila i příslušnou zelenou knihu, rozpracovávající další možné akce jak na úrovni EU, tak na úrovni národní, regionální a lokální.

Obsah

- Podle Komise by se mělo omezit ukládání bioodpadu do země a naopak by mělo docházet k jeho dalšímu využívání (kompostování, recyk-

laci, případně spalování), v závislosti na místních podmínkách.

Další vývoj

- Veřejná konzultace bude otevřena do 15. března 2009.

Revize směrnic o odpadu z elektrospotřebičů

- Komise 3. prosince předložila návrh na revizi dvou směrnic týkajících se odpadu z elektrospotřebičů – směrnice 2002/96 o řízení odpadu z elektrických a elektronických zařízení a směrnice 2002/95 o zákazu používání nebezpečných látek v těchto zařízeních.

Obsah návrhů

- Předmětem revize by mělo být vyjasnění použitých definic, efektivnější napojení na normy typu REACH nebo směrnice o odpadech a snížení administrativní zátěže – s předpokládanou úsporou oproti stávajícímu stavu v řádu 66 mil. €.

Další vývoj

- V následujícím období bude ke každému z návrhů přidělen zpravodaj v Evropském parlamentu.

Nařízení o právech cestujících autobusy

- Komise 4. listopadu zveřejnila návrh nařízení týkajícího se práv cestujících autobusy.

Obsah návrhu

- V praxi by se nové nařízení mělo projevit tak, že budou mj. stanovena přesná pravidla odpovědnosti přepravce za zpoždění či zrušení spoje, úmrtí cestujícího či ztrátu zavazadel (a způsoby náhrad za ně).
- Pravidla by se měla dotknout všech spojů všech přepravců, bez ohledu na to, zda jde o lokální, regionální nebo mezinárodní linku.

Další vývoj

- Po novém roce budou zahájena jednání na půdě Evropského parlamentu a Rady.

Nařízení o Evropském globalizačním fondu

- Komise 16. prosince zveřejnila návrh na revizi nařízení 1927/2006 o zřízení Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci, jenž by měl Unii napomáhat snáze bojovat s následky stávající finanční a ekonomické krize.

Obsah návrhu

- Návrh revize předpokládá tři základní změny stávající normy (ve všech případech jde o její „rozvolnění“).

Další vývoj

- Návrh bude projednáván Evropským parlamentem a Radou, a to procedurou spolurozhodování.

Zpráva o volném pohybu pracovníků v EU

- 18. listopadu Evropská komise uveřejnila již 20. výroční zprávu „Zaměstnanost v Evropě v roce 2008“, která potvrzuje, že nové členské státy, které k Unii přistoupily v roce 2004 a 2007, vážně nenarušily ekonomiky a trhy práce v ostatních členských státech, ale přispěly k jejich ekonomickému růstu.
- Komisař pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti, Vladimír Špidla, v této souvislosti vyzval členské státy, aby zvážily přetrvávající omezení svých pracovních trhů.
- Zpráva Komise dále potvrdila, že účast nových pracovníků z tzv. EU-8 plus Bulharsko a Rumunsko na pracovních trzích nevytláčeje zaměstnance z jejich pracovních pozic, ani ne snižuje mzdy.
- Výrazně (dvaapůlkrát) vyšší než pohyb z nových do starých členských států v době po rozšíření (s výjimkou Irska) je přistěhovalectví státních příslušníků nečlenských států EU.
- Současná ekonomická situace v EU povede patrně k omezení pracovní migrace nebo podpoří spíše zpětnou migraci. Je to důkazem samoregulace pracovní migrace, která se řídí nabídkou a poptávkou.
- První fáze přechodných ustanovení, která členskými státy umožňuje dočasně omezit volný přístup pracovníků na jejich trhy práce, končí 31. prosince 2008. Členské státy se do té doby musí rozhodnout, zda svá vnitrostátní omezení zruší.
- Takzvaná druhá fáze přechodných ustanovení skončí pro země EU-8 v dubnu 2009. Čtyři členské státy (Německo, Rakousko, Belgie a Dánsko) v současné době v rozdílné míře nadále omezují přístup pracovníků z osmi členských států EU-10 na své trhy práce.

Povinný registr zájmových skupin

- Komisař pro administrativní záležitosti, audit a boj proti podvodům, Siim Kallas, se sešel s europoslanci, aby vytvořili meziinstitucionální pracovní skupinu, která bude připravovat vytvoření registru pro zájmové skupiny.
- Komise otevřela internetový registr 23. června 2008 a EP souhlasil, že bude platit pro obě instituce. Cílem bylo snadněji veřejnosti zpřístupnit informace týkající se evropské lobby.
- Nicméně, Alter EU, organizace sdružující přes 160 občanských zájmových skupin, Komisi kritizuje za protěžování prominentních obchodních skupin při tvorbě evropské legislativy.

- Registr, který by mohl být vytvořen v polovině roku 2009, bude kombinací povinného registru EP a dobrovolného finančního registru Komise.

1.3 Rada

Telekomunikační balík

- Rada 27. listopadu projednávala tzv. telekomunikační balík poté, co Komise po prvním čtení v Radě a Evropském parlamentu 7. listopadu zveřejnila jeho modifikované znění.

Sporné body

- Již 14. listopadu, kdy se sešli zástupci členských zemí v Coreperu, se ukazovalo, že členské státy budou mít s přijetím modifikovaných návrhů problém z toho důvodu, že Komise do nich fakticky zařadila většinu položek, jež předtím v prvním čtení odmítla jak Rada, tak Evropský parlament (zejména nadnárodní regulační úřad s právem veta, pokud jde o rozhodování o nápravných opatřeních na úrovni jednotlivých národních trhů).
- 27. listopadu nakonec došlo k hlasování, při němž byly pro všechny delegace s výjimkou britské, švédské a nizozemské, jež se zdržely.
- Tím došlo k přijetí balíku jednomyslně, nikoliv však ve znění textu z Evropského parlamentu nebo Komise.

Další vývoj

- Evropský parlament by měl zahájit své druhé čtení a završit jej v dubnu 2009. Je ovšem otázka nakolik to bude možné – při vzetí v úvahu, že jeho pozice je ambicióznější, než zastává Rada, a naopak málo ambiciózní, pokud je porovnána s pozicí Komise.

Vysoké ceny mezinárodního roamingu

- Rada se 27. listopadu věnovala krom telekomunikačního balíku (viz výše) také problematice vysokých mezinárodního roamingu, resp. prodloužení a rozšíření platnosti regulace z roku 2007.

Obsah návrhu

- V porovnání s telekomunikačním balíkem ministři o tomto bodě fakticky nevedli debatu: od července 2009 by měla cena roamingové SMS klesnout na 0,11 € (bez DPH). Cena za přenos SMS mezi operátory by neměla být vyšší než 0,04 €.

Další vývoj

- Lze předpokládat, že Evropský parlament s tímto výsledkem nebude mít při hlasování žádný zásadní problém.

Směrnice o ekodesignu

- Rada 8. prosince dospěla k dohodě o revizi směrnice 2005/32 o ekodesignu a odsouhlasila její rozšíření i o produkty „související se spotřebou energie“ (např. okna, izolační materiály, vodovodní kohoutky, sprchy).

Obsah návrhu a sporné body

- Rada s návrhem souhlasila za podmínky, že v praxi bude navázáno na realizaci stávající směrnice – včetně využití systému komitologie pro specifikaci konkrétních opatření; stávající hodnocení dopadu by jinak bylo podle Rady nedostatečné, neboť neobsahuje konkrétnější parametry týkající se např. čistících prostředků, obuvnických a kožedělných výrobků, potravin, tištěných médií (knih, časopisů, novin), matrací, baterií či hraček.

Další vývoj

- Regulační výbor (zřízený podle stávající podoby směrnice 2005/32) mezitím přijal plán na další období, pokud jde o realizaci dané normy.
- Stanovisko k revizi směrnice o ekodesignu by měl Evropský parlament zveřejnit v prvním kvartálu příštího roku (tj. do voleb).

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 Budoucnost EU

Lisabonská smlouva

Summit Evropské rady a Irsko

- Francie pořádala poslední summit Evropské rady svého předsednictví EU, a to 11. a 12. prosince 2008. Summit byl podle mnoha komentátorů klíčový a přinesl několik odpovědí na otázky typu Lisabonská smlouva, finanční krize, klimatické změny, apod.
- Irský předseda vlády Brian Cowen na summitu potvrdil, že jeho země uspořádá k Lisabonské smlouvě druhé referendum. Referendum by se uskutečnilo na konci funkčního období současné Komise, tedy v listopadu 2009.
- Irsko získalo také záruky své tradiční neutrality v oblastech SZBP, daní nebo etických otázek (potraty, euthanasie, apod.). Výše uvedené záruky budou patrně součástí protokolu o přistoupení Chorvatska, který musí schválit všechny členské státy proto, aby dodatek k Lisabonské smlouvě nemuselo všech 25 států ratifikovat znovu.
- V závěrech Evropské rady se také uvádí, že dalším protokolem, který bude muset být ke

smlouvě připojen, bude o Evropském parlamentu. Podle Smlouvy z Nice by měl po volbách v červnu 2009 disponovat pouze 736 poslanci.

- Lisabonská smlouva počet poslanců stanovila na 751. Zástupci členských států se proto na summitu domluvili, že tento protokol by měl co nejdříve potom, co smlouva vstoupí v platnost, začít také platit, tedy v průběhu roku 2010. Celkový počet poslanců Evropského parlamentu bude ale 754. Tento stav bude trvat do roku 2014.

Česká republika

- Ústavní soud rozhodl 26. listopadu o tom, že Lisabonská smlouva není v rozporu s českou Ústavou. Soud se rozpornými body smlouvy, kvůli nimž se na něj obrátil Senát ČR, zabýval sedm měsíců. Rozhodnutí bylo jednomyslné.
- Nicméně, vládní strana i opozice se shodly na tom, že obsáhlé rozhodnutí Ústavního soudu je třeba dokonale prostudovat, a proto se o ní bude hlasovat na řádné schůzi 3. února 2009.

České a francouzské předsednictví

Sarkozyho hodnocení francouzského předsednictví

- V rámci plenárního zasedání Evropského parlamentu 16. prosince naposledy vystoupil francouzský prezident Sarkozy, jehož země má 31. prosince pomyslným způsobem předat „žezlo“ předsedy Rady České republiky.
- Francouzský prezident na úvod svého několikahodinového vystoupení a následné debaty nad dotazy europoslanců prohlásil, že Evropa změnila jeho uvažování ještě předtím, než se ujal předsednictví, které mělo, nutno říci, po celou dobu také silně personalizovaný nádech.

Rusko-gruzínský konflikt – diplomatický úspěch

- Mezi úspěchy dosažené za francouzského předsednictví podle Sarkozyho vystoupení patří také prosincová shoda na kompromisu ohledně klimaticko-energetického balíčku.
- Za další úspěch představuje Sarkozy dosažení dohody ohledně irských požadavků týkajících se ratifikace Lisabonské smlouvy, který podle něj umožní, že smlouva vstoupí v platnost pouze s ročním zpožděním oproti původnímu plánu.

Francie a české předsednictví

- Na závěr Sarkozy vyzdvihl úlohu předsedy Komise Barrosa a prohlásil, že má plnou důvěru v nadcházející české předsednictví.

Odpověď Evropského parlamentu

- Představitelé jednotlivých politických frakcí v odpověď vesměs vysoce vyzdvihli francouzské předsednictví za to, že „znovu dodalo vítr do plachet EU“. S velmi kritickými komentáři přišel podle zpravodajského deníku Europolitics

pouze předseda frakce Zelených/EFA Daniel Cohn-Bendit.

Prezentace priorit českého předsednictví

- Nadcházející české předsednictví vstupuje do „řízení“ EU s programem tří „e“: ekonomika, energetika a vnější vztahy (external relations), které jakožto priority představila v prosinci v Bruselu velvyslankyně Vicenová

Ekonomika

- V rámci první z priorit (ekonomika) chce ČR především bdít nad implementací plánu obnovy, který má být odpovědí EU na finanční a ekonomickou krizi.

Energetika

- V oblasti energetiky se ČR ústy Vicenové oficiálně přihlásila k výsledku jednání o klimaticko-energetickém balíčku. ČR coby stát do značné míry závislý na řadě externích zdrojů energie a také stát tranzitní se chce zabývat i otázkou energetické bezpečnosti a diskutovat v té souvislosti pozitivní i negativní aspekty a perspektivy jaderné energie.

Vnější vztahy – USA

- V rámci externích vztahů chce ČR v souladu s jednou ze svých priorit, kterou představuje transatlantická dimenze, v Praze uspořádat první neformální summit hlav států a vlád EU s novým americkým prezidentem Obamou.

2.2 Financování EU

Ohlasy světové finanční krize

Světová krize na summitu Evropské rady

- Evropa reagovala na vznikající finanční krizi postupně a podle závěrů summitu Evropské rady z 12. prosince 2008 společně s ostatními mezinárodními aktéry. Rada se zavázala vytvořit společně s Komisí plán, který zhodnotí na jaře v roce 2009 na summitu v Londýně. Evropská Rada apelovala na členské státy, aby uplatnily veškeré dostupné mechanismy a opatření (viz níže) ke stabilizaci ekonomické situace, zklidnění finančních trhů.
- Mezi nejdůležitější kroky patří Plán hospodářské obnovy, zveřejněný Komisí 26. listopadu 2008. Plán obsahuje jak obecné, tak konkrétní kroky, které mají pomoci v ozdravování evropských rozpočtů. Podle Rady ECOFIN musí být pomoc členským státům a další opatření flexibilní a odvislá od jejich konkrétní situace a potřeb.

Plán hospodářské obnovy

- Komise rozhodla poskytnout okamžitý rozpočtový impuls ve výši 200 mld. €, tedy částku odpovídající 1,5 % HDP EU.

- Impuls má být vytvořen jednak rozšířením rozpočtu EU členskými státy o 170 mld. € (asi 1,2 % HDP EU), jednak finančními prostředky EU na podporu okamžitých opatření (30 mld. €; asi 0,3 % HDP EU).

- Podle Evropské rady jsou tyto prostředky na účely hlavně malým a středně velkým podnikům, zejména pak v automobilovém průmyslu. V rámci spolupráce se státními investičními agenturami dojde také k vytvoření Evropského fondu 2020 pro energetiku, klimatické změny a infrastrukturu (tzv. Marguerite Fund).

Nařízení Komise (ES) č. 1004/2008 ze dne 15. října 2008 týkající se změny mezinárodních účetních standardů

- Jediným obsahovým bodem jsou změny mezinárodních účetních standardů (IAS) 39 a (IFRS) 7. Ty umožní evropským firmám získat stejnou flexibilitu, jakou disponují americké podniky. Přístup k firmám ze strany amerických a evropských bank tak bude – v otázce účetních standardů – stejný. Změny IAS 39 a IFRS 7 umožňují reklasifikaci některých finančních nástrojů z kategorie „držené za účelem obchodování“ za neobvyklých okolností.

Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 94/19/ES o systémech pojištění vkladů, pokud jde o úroveň krytí a lhůtu k výplatě (KOM(2008)661)

- Nová úprava navrhuje zkrácení lhůty k výplatě vkladů na 3 dny bez jakékoliv možnosti prodloužení. Současná lhůta je tři měsíce s možností prodloužení na devět měsíců.
- Návrh počítá s navýšením pojištění vkladů na úroveň 50 tis. €, nejpozději od konce roku 2009 pak na 100 tis. €.
- Současná směrnice č. 94/19 umožňuje tzv. soupojištění (tedy spoluodpovědnost ze strany vkladatele) do výše 10% výše vkladu; vkladatel tak musí nést jistý podíl ztrát, neboť podle dosavadní úpravy nese částečnou vinu, protože si své úspory uložil právě u daného finančního ústavu. Podle Komise ale není v možnostech vkladatele posoudit finanční zdraví „své“ banky. Návrh proto tzv. soupojištění ruší.

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ratingových agenturách

- Hlavní změnou zmíněnou v návrhu by měla být povinnost ratingových agentur registrovat se prostřednictvím CESR.
- Odpovědnost za registraci agentury a dohled by měly spočívat na příslušném členském státu, kde má agentura sídlo. CESR by rozhodoval o doporučení či zrušení registrace. Seznam registrovaných ratingových agentur by měla aktualizovat Komise.

- Podle návrhu bude nutné garantovat nezávislost vytváření ratingů na obchodních pobídkách, spolu se zajištěním nezávislé interní kontroly, která by měla být tvořena alespoň třemi nezávislými osobami, jejichž odměna nebude závislá na hospodářských výsledcích agentury.

Rozpočet 2009

- Na plenárním zasedání 18. prosince EP přijal ve druhém čtení rozpočet na rok 2009.
- Výše výdajů v sekci plateb, která představuje skutečné peněžní transfery, přesahuje 116 mld. €, což činí přibližně 0,9% HND EU, v sekci závazků (což jsou maximální uskutečnitelné výdaje) dosahuje téměř 134 mld. €, což činí přibližně 1,03% HND EU.

Výdaje v jednotlivých kapitolách

- Tradičně nejobjemnější výdajovou položkou je současný Nadpis 2 (přírodní zdroje), který obsahuje především společnou zemědělskou politiku včetně podpory rozvoje venkova a pohybuje se v závazcích okolo 56 mld. €. Druhou nejvyšší položkou tvoří Nadpis 1b (kohezní politika, podpora růstu a zaměstnanosti), tedy „strukturální fondy“, kde závazky dosahují téměř 48,5 mld. €.

Mimořádné výdaje – plán obnovy a potravinová pomoc

- Podobně jako v předchozím roce 2008 představovaly jakousi zvláštní, „mimoplánovou“ dílčí položku v rozpočtu náklady na realizaci projektu Galileo, pro rok 2009 to budou jednak výdaje na evropský plán záchrany finančních institucí a ekonomiky v souvislosti s krizí, jednak plán pomoci zemědělcům v rozvojových zemích postižených nárůstem cen potravin.

2.3 Klimaticko-energetický balík

- V průběhu listopadu a prosince se podobně jako v předcházejících měsících vedla intenzivní debata o problematice klimaticko-energetického balíku.
- Polsko vedlo jednání se zeměmi Visegrádské čtyřky, Pobaltí a se Švédskem, dále s Velkou Británií či Bulharskem a Rumunskem o potenciální koalici kvůli oddálení fungování aukčního mechanismu, pokud jde o povolenky pro elektrárenské firmy (návrh Komise počítal se zavedením aukčního mechanismu pro tyto podniky již od roku 2013).

Technologie CCS

- Pokud jde o technologii zachycování a ukládání CO₂ pod zemský povrch (CCS), Evropský parlament 18. listopadu poměrem 474:66:20

schválil Ehlerovu zprávu z vlastního podnětu, aby 12 demonstračních projektů této dosud nákladné technologie bylo financováno tak, aby výsledky byly k dispozici do roku 2015 (každý z nich minimálně o výkonu 180 MW).

Odložení hlasování v Evropském parlamentu

- Navzdory tomu, že Evropský parlament původně předpokládal, že bude o klimaticko-energetickém balíku hlasovat již ve dnech 3.–4. prosince, aby zajistil přijetí svých pozic Evropskou radou, jež měla (atypicky, na návrh Polska) hlasovat o návrhu jednomyslně, nakonec se konference předsedů 20. listopadu usnesla, že se bude danou problematikou zabírat až v termínu, o němž se mluvilo původně – ve dnech 15.–18. prosince.

Jednání a výsledky summitu Evropské rady

- Výsledný kompromis přijatý relativně snadno (v porovnání s tím, co se očekávalo) nakonec nepochybnil základní cíle, s nimiž Komise klimaticko-energetický balík v lednu předložila, ovšem obsáhl celou řadu výjimek, faktických ústupků průmyslu – k nelibosti environmentalistických organizací a většiny poslanců Evropského parlamentu.
- Pokud jde o sektor energetiky, všechny elektrárny postavené v roce 2008 nebo později (bez ohledu na to, v které zemi stojí) budou předmětem aukčního mechanismu při získávání emisních povolenek od roku 2013. Pro země závislé na fosilních palivech minimálně z 30%, resp. jejich „staré“ elektrárny, však bude od roku 2013 platit pouze 30% povinnost – objem povolenek získávaných v aukcích pak v případě těchto subjektů poroste ze zmíněných 30% v roce 2013 na 100% (nejpozději) v roce 2020.
- V případě dalších průmyslových sektorů by mělo docházet k následujícímu „náběhu“ aukčního systému obchodování s emisními povolenkami: 20% v roce 2013, 70% v roce 2020 a 100% v roce 2025, což v praxi znamená prodloužení (částečného) poskytování emisních povolenek zdarma o pět let.
- V sektorech mimo systém obchodování s emisními povolenkami (doprava bez letecké dopravy, stavebnictví, zemědělství a odpadové hospodářství) by mělo do roku 2020 dojít k 10% snížení emisí CO₂ v porovnání s rokem 2005.
- Systém „solidarity“ by měl, pokud jde o emisní povolenky, fungovat následovně: 88% příjmu z aukcí by mělo být mezi členské státy distribuováno rovnoměrně, podle objemu emisí v roce 2005, 10% bude distribuováno jen některým (zejm. středo- a východoevropským) členským státům, resp. těm s HDP na hlavu nižším než 50% průměru EU (Belgie, Švédsko a Lucembursko nebudou do výpočtu zařazeny; tento re-

distribuční systém by se měl týkat celkem 19 států), a 2% těm zemím, jež mezi lety 1990–2005 zaznamenaly minimálně 20% snížení emisí skleníkových plynů (což by znovu mělo napomoci zlepšit situaci v průmyslových sektorech středo- a východoevropských členských států).

- Summit neodsouhlasil obligatorní požadavek, aby příjmy z aukcí emisních povolenek byly reinvestovány do environmentálních projektů; hlavy států a vlád se shodly pouze na tom, že cca polovina prostředků by takto „měla být využita“. Byla nicméně nalezena shoda ve věci státní pomoci k výstavbě nových elektráren, a to mezi lety 2013–2016.

Reakce aktérů

- Český premiér výsledky summitu přivítal, protože podle něj umožní Česku investovat do účinnějších zdrojů postupně a současně zohledňují fakt, že zdejší elektrárny produkují elektřinu z 60% z uhlí. Ceny elektřiny by tedy neměly vzrůst až o třetinu, jak se dosud předpokládalo, ale o méně (v závislosti na tržní ceně emisních povolenek).

Hlasování v Evropském parlamentu

- O zprávě Doylové (týkající se obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů) plénum nakonec hlasovalo poměrem 610:60:29, o zprávě Hassiové (týkající se úsilí členských států snížit emise skleníkových plynů) poměrem 555:93:60, o zprávě Daviesové (týkající se geologického skladování oxidu uhličitého) poměrem 623:68:22 a o zprávě Turmesové (týkající se podpory užívání energie z obnovitelných zdrojů) poměrem 635:25:25.

Hodnocení

- Výsledek je zaznamenáníhodný nejen tím, že návrhy byly Evropským parlamentem přijaty bez pozměňovacích návrhů za méně než půlhodiny (což podle mnoha názorů neodpovídá jeho významu), ale i tím, že od předložení příslušných textů do jejich faktického přijetí neuplynulo ani 11 měsíců. Neopomenutelná je i role Evropské rady, která v daném případě bezprecedentně „suplovala“ roli legislativní autority.

Další vývoj

- V následujícím období se očekává pouze formální přijetí všech návrhů Radou.

2.4 Justice a vnitro

Rozšíření Schengenské zóny

- 12. prosince vstoupilo do schengenu Švýcarsko, které se tak stalo 25. členskou zemí této akti-

vity, která původně (v roce 1985) vyrostla na mezivládním základě a teprve postupem času (především na základě amsterodamské revize primárního práva) se stala součástí *acquis communautaire*.

Švýcarsko v schengenu

- Švýcarsko se tak připojuje ke společné vízové politice fungující na bázi schengenu, ruší kontroly pro občany států Schengenské zóny, prozatím na pozemních hranicích (s rozšířením schengenu na oblast letecké dopravy se počítá do konce března 2009). Zvláštní režim byl ponechán pouze na hranicích s Lichtenštejnskem, které dosud není součástí Schengenské zóny, počítá se ale s ratifikací asociačního protokolu a se vstupem Lichtenštejnska do schengenu do konce roku 2009.

Politické pozadí

- Skutečností ovšem je, že členství Švýcarska v Schengenské zóně ještě není definitivní či jednoznačnou záležitostí, může ztroskotat na vůli občanů, kteří mají 8. února 2009 hlasovat v referendu o obnovení dohody s EU o volném pohybu osob.

2.5 Rozšiřování EU

Chorvatsko

- Protokol o přistoupení Chorvatska k EU bude s největší pravděpodobností spjat s právními zárukami Irsku.
- Chorvatsko je tedy na nejlepší cestě stát se 28. členem Unie, a to nejpozději v roce 2011.
- Problematické se však ukazují napjaté vztahy Chorvatska se Slovinskem ohledně neshod o společné hranici, které se vlečou od roku 1991.

2.6 Vnější vztahy

Východní partnerství

- Komise 3. prosince zveřejnila návrh na vytvoření tzv. Východního partnerství.
- Má umožnit větší přiblížení šestice postsovětských států zařazených do Evropské politiky sousedství (Ukrajina, Moldávie, Bělorusko – v jeho případě ovšem možné zapojení závisí na vývoji vztahů EU-Bělorusko, které prozatím kvůli povaze běloruského režimu na smluvní bázi nebyly ratifikovány, a tři státy jižního Kavkazu, Gruzie, Arménie, Ázerbajdžán) k EU.

- Právní bázi vztahů těchto států s EU, kterou dosud tvořily pouze dohody o partnerství a vzájemné spolupráci, mají v rámci Východního partnerství tvořit asociační dohody zakládající zónu volného obchodu, v budoucí perspektivě má dojít ke zrušení vízového režimu a posílení finanční pomoci ze strany EU těmto státům. Komise navrhuje dohodnout na bilaterální bázi s každým z účastníků partnerství program podpory budování institucí, kofinancovaný prostřednictvím stávajícího nástroje pro politiku sousedství (ENPI).

Pozice Ruska

- Původní iniciativa Polska a Švédska na vytvoření projektu Východního partnerství ponechávala dveře pro ruskou participaci otevřené. Návrh Komise s ruským angažmá nepočítá.

Východní partnerství a české předsednictví

- Z hlediska českého předsednictví je důležité, že celý projekt, který má zahrnovat také pravidelné schůzky na úrovni ministrů zahraničí doprovázející zasedání Všeobecné rady, má být spuštěn v červnu 2009 na summitu za účasti členských států EU a reprezentantů šesti pozvaných zemí. Výsledkem má být politická deklarace zastřešující celou iniciativu.

2.7 Zemědělství

Health Check – závěry

- Plán francouzského předsednictví na dosažení politické shody o podobě střednědobé revize fungování reformy společné zemědělské politiky uspěl, Rada ministrů zemědělství se shodla na společné pozici na svém zasedání 20. listopadu.
- Česká delegace prezentovala výsledek jednání jako úspěch, i když spolu se Slovenskem, Lotyšskem, Estonskem a Velkou Británií vyjádřila nespokojenost nad některými závěry.

Výsledná podoba kompromisu – přímé platby

- V rámci výsledného kompromisu se podařilo prosadit menší míru modulace pro zemědělské podniky pobírající ročně nejvíce dotací ve formě přímých plateb (nad 300 tis. €). Menší modulace „postihne také podniky střední a větší velikosti, které mají majoritní podíl na zemědělské produkci v ČR.

Modulace a rozvoj venkova

- Prostředky získané touto modulací mají být speciálně využity v rámci programů rozvoje venkova pro nové priority (klimatické změny, obnovitelné zdroje energie, řízení vodních zdrojů, podpora biodiverzity, inovací a speciální podpora sektoru produkce mléka.
- Maximální jednorázová podpora investic realizovaných mladými farmáři (do 40 let) se zvyšuje z 55 tis. € na 75 tis. €.

Mléčné kvóty

- Výsledek je velmi opatrný ve srovnání s původními radikálními návrhy týkajícími se odstranění kvót na mléko a mléčné výrobky: navyšování stávajících kvót pouze o 1% do roku 2013; prezentace zprávy Komise o stavu odvětví do 31. prosince 2012, která má nastínit další vývoj, úplné odstranění kvót do roku 2014/2015 tedy ještě není „hotovou věcí“; možnost členských států poskytovat do konce března 2014, kdy se předběžně počítá s uvolněním kvót, svému mléčnému sektoru limitovanou státní pomoc.
- Konec vynětí půdy z produkce a podpory energetických plodin

Platby mimo „decoupling“

- Zrušení plateb, které nejsou odděleny od produkce a jejich integrace do systému SPS u některých plodin pěstovaných na orné půdě či u chmele od ledna 2010. Od roku 2012 má končit také podpora bramborového škrobu vázaná na produkci či lnu a konopí pěstovaných na vlákno.

Očekávaný další vývoj

- Health Check neřeší zejména otázku, co bude s přímými platbami po roce 2013, pouze vyzývá k tomu, aby se tímto v následujícím období Komise i Rada vážně zabývaly.

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 EVROPSKÝ PARLAMENT

Směrnice o evropských radách zaměstnanců

Výbor pro zaměstnanost a sociální věci Evropského parlamentu 17. listopadu poměrem 36:1:10 přijal návrh Komise na revizi směrnice 94/45 o evropských radách zaměstnanců (KOM(2008)419).

Legislativní pozadí

Podrobně jsme o něm informovali v monitoringu červen/červenec 2008. Cílem revize je zejména rozšířit aplikaci směrnice, protože podle Komise není její ustanovení vždy náležitě využíváno – údajně na úkor pracujících (v současnosti evropské rady zaměstnanců existují zhruba jen ve třetině podniků, v nichž je možné je zakládat, tj. pracuje v nich minimálně 1000 zaměstnanců v alespoň dvou členských zemích).

Obsah zprávy a sporné body

Zprávu vypracoval poslanec Bushill-Matthews, sám návrh odmítající a nakonec zdrživší se hlasování.

Výbor navrhl především zpřesnění definic pojmů ve směrnici využívaných – kvůli zajištění právní ochrany zaměstnanců (článek 2).

Na druhou stranu ovšem poznamenal, že v podnicích, kde již evropské rady zaměstnanců existují, by k žádným zásadním změnám docházet nemělo (článek 13).

Poslanci se rovněž postavili za vyjasnění, kdy lze kroky zaměstnavatele považovat za „transnacionální“, aby bylo možné – v souladu s rozsudky Evropského soudního dvora ve věcech *Vilvoorde*, *British Airways* či *Marks and Spencer* – zajistit ochranu těch zaměstnanců, kteří pro daný podnik pracují v jiném členském státě (v případě, že by firma ukončovala svou činnost či prováděla zásadní restrukturalizaci), a za zrušení minimálního počtu zaměstnanců, kteří by měli být oprávněni jednat se zaměstnavatelem, resp. zakládat evropské rady zaměstnanců (v současnosti činí 50 osob).

Směrnice by se měla znovu revidovat po třech letech od vstupu v platnost (resp. od završení své implementace). Proti tomu, stejně jako proti směrnici jako takové, vystupovali a vystupují především zástupci zaměstnavatelů (*BusinessEurope*), popř. poslanci s pravicovým směřením.

Další vývoj

Rada se k návrhu měla vyjádřit ve dnech 15.–16. prosince (výsledek nebyl v době přípravy monitoringu znám).

Předpokládá se však, že změny přijaté Evropským parlamentem akceptuje (ostatně již 4. prosince Rada, Komise a Evropský parlament, resp. jejich zástupci – namísto Bushilla-Matthewse Evropský parlament zastupoval jeho stínový kolega *Cremer* –, dospěli k neformálnímu kompromisu o dané otázce). Plénum Evropského parlamentu *Bushill-Matthewsovu* zprávu podpořilo 16. prosince.

Návrh nařízení stanovujícího emisní standardy u nových osobních automobilů

Evropský parlament a Rada dosáhli 1. prosince kompromisu ve věci emisních standardů u nových osobních automobilů (kategorie M1).

Legislativní pozadí

O dané problematice jsme v monitorinzích informovali již mnohokrát. Důvodem pro předložení návrhu byl mj. i fakt, že osobní automobily emitují cca 12% všech emisí skleníkových plynů v EU.

Obsah kompromisu

Výsledkem by měl být požadavek na maximální emise CO₂ u nových osobních automobilů v objemu 130g CO₂/km od roku 2015, s náběhem progresivních sankcí mezi lety 2012–2018 pro automobily, jež budou daný limit překračovat.

V praxi to znamená, že průměrné emise CO₂ by měly mezi lety 2012–2015 „spadnout“ ze stávajících průměrných 159g CO₂/km na zmíněných 130 g. Komise přitom ve svém původním návrhu požadovala, aby se tak stalo striktně do roku 2012. Jde tedy o prodloužení lhůty o tři roky. Na druhou stranu se však počítá s tím, že 130g limitu dosáhne

v roce 2012 65 % všech vyprodukovaných a zaregistrovaných vozidel, v roce 2013 75 %, 2014 80 % a v roce 2015 100 % (bez ohledu na výrobce, jak se počítalo původně, ale ve vztahu k automobilové produkci v EU jako celku; od roku 2015 by nicméně měl mít každý výrobce stanoven svůj „cíl“ definovaný v závislosti na hmotnosti jeho vozů a tzv. křivky limitních hodnot se sklonem 60 %).

Producenti by navíc měli tendovat k cíli 95 g CO₂/km v roce 2020 a podle některých poslanců Evropského parlamentu by měli být postupně začleněni i do nového systému obchodování s emisními povolenkami (bez dalšího bližšího upřesnění, právě výměnou za prodloužení lhůty o tři roky).

Pokud jde o zmíněné sankce (tzv. prémie za překročení emisí), měly by se lišit podle množství gramů CO₂, o něž výrobci stanovené limity překročí: v případě prvního gramu by mělo jít o 5 €, v případě druhého gramu o 15 €, v případě třetího gramu o 25 € a v případě čtvrtého a každého dalšího gramu o 95 € – a to do roku 2018. Od roku 2019 by měly automobilky platit za každý gram navíc stejnou sumu: 95 €.

Další vývoj

Komise uvedený kompromis přivítala, v Evropském parlamentu se objevily rozdílné reakce (v závislosti na státní příslušnosti, resp. zemi, kde se auta vyrábějí a kde ne, a/nebo v závislosti na členství v příslušném výboru; je známa kontroverze mezi výborem pro životní prostředí a výborem pro průmysl), environmentalistické organizace, ač se na vyjednávání neformálně podílely, výsledek odmítly jako zcela nedostatečný.

Plénium Evropského parlamentu o dané problematice hlasovalo 17. prosince a výše uvedené schválilo poměrem 559:98:60.

Směrnice usnadňující přeshraniční vymáhání, pokud jde o bezpečnost na silnicích

Plénium Evropského parlamentu 17. prosince poměrem 594:35:40 přijalo zprávu Senderové týkající se návrhu směrnice o přeshraničním vymáhání čtyř nejčastějších dopravních přestupků – řízení pod vlivem alkoholu, překračování rychlosti, nepoužití bezpečnostních pásů a jízdy na červenou.

Legislativní pozadí

Uvedené přestupky podle Komise způsobují cca 75 % smrtelných nehod v EU. Právě tento fakt se stal (jak jsme informovali již dříve) prvotním důvodem pro to, aby předložila příslušnou legislativu.

Obsah zprávy

Součástí nové normy by měl (krom výčtu přestupků) být i systém výměny informací – o přestupcích, jejich pachatelích a příslušných vozidlech (včetně systému konkrétního způsobu vymáhání přestupků).

Norma by měla být revidována po dvou letech od své implementace a potenciálně rozšířena o další přestupky. Poslanci rovněž požadují, aby se ve všech zemích, kde se počet úmrtí na silnicích pohybuje nad průměrem Unie, zvýšil počet radarových kontrol o 30 %. Obdobné kvórum by mělo být uplatněno i v případě testů na alkohol v krvi (v ročním vyjádření). Pokud jde o nepoužití bezpečnostních pásů, ke kontrolám by mělo docházet alespoň po dobu šesti týdnů ročně v těch zemích, kde bezpečnostní pásy nepoužívá přes 70 % řidičů.

Sporné body

Z hlediska členských států je problém zejména v tom, že např. ČR staví odpovědnost za řízení vozidla ne na jeho provozovateli, ale na řidiči (a navrhovaná výměny informací by tedy byla pro české úřady irelevantní).

Předmětem sporů je také právní báze návrhu – zda by jí měl být článek vztahující se k dopravní politice EU (s podílem hlasování Evropského parlamentu), nebo naopak článek odkazující na spolupráci členských států v oblasti justice a vnitra (s omezenými pravomocemi Evropského parlamentu). Zatímco Komise a Evropský parlament z pochopitelných důvodů preferují první z variant, Rada se přiklání spíše k variantě druhé.

Další vývoj

Hlasováním o zprávě Senderové bylo završeno první čtení Evropského parlamentu. V následujícím období se očekává přijetí společného postoje Radou.

Klíčovým nicméně bude řešení zmíněné otázky právní báze návrhu. Pokud k němu nedojde, zůstane legislativní proces patrně zablokován.

Návrh směrnice o pracovní době

Legislativní pozadí a obsah návrhu

Na plenárním zasedání 17. prosince poslanci schválili poměrem 421:273:11 dodatky zpravodaje návrhu Alejandra Cercase (Španělsko, PES) ke společnému postoji Rady. Evropský parlament přijal všechny pozměňovací návrhy Výboru pro zaměstnanost, který požadoval do tří let od vstoupení směrnice v platnost zrušit možnost tzv. opt-out z maximální týdenní 48ho-

dinové pracovní doby vypočítané z 12měsíčního referenčního období.

Tuto výjimku měla Velká Británie od roku 1993 a další státy ji využívaly jen v některých sektorech. Zpravodaj návrhu Alejandro Cercas podporoval zrušení výjimky proto, že podle průzkumů zhoršuje dlouhá pracovní doba zdraví a bezpečnost na pracovišti a omezuje propojení práce a rodinného života. Odbory zastoupené organizací ETUC tedy rozhodnutí EP přivítaly a označily je za triumf.

Dalším klíčovým bodem bylo zahrnutí pracovní pohotovosti (zejména u lékařů, hasičů a sociálních pracovníků) do pracovní doby. Rada totiž navrhovala, aby neaktivní pracovní doba (pracovník musí být k dispozici, ale činnost nevykonává) nebyla do pracovní doby zahrnuta.

Francouzské předsednictví ústy Valérie Létardové sdělilo, že červnový kompromis v Radě měl zlepšit podmínky také dočasně pracujících a maximální týdenní pracovní dobu ustálit na 60–65 hodinách oproti dnešním 78 hodinám. Kompromis podle Rady také umožňoval zaměstnavatelům brát v potaz specifika pracovní pohotovosti. Společný postoj Rady podporovala také Komise.

Sporné body

Kritikou směrnice nešetří zástupci podnikatelů a firem v Evropě, mezi nimiž jsou Eurochambers, BusinessEurope, CEEP, UEAPME.

Společným dopise také poslance EP vyzvali k jejímu odmítnutí. Tyto zájmové skupiny vyjádřily podporu společnému postoji Rady z června 2008, který považují za pragmatický kompromis pro všechny zúčastněné, neboť zachovává jak flexibilitu, tak ochranu pracovníků.

Skupiny tvrdí, že pracovník by měl mít, obzvláště v době finanční krize, možnost se rozhodnout a přesčas si přivydělat. Hlasování EP považují za katastrofální a odmítají ho.

Další vývoj

Lze předpokládat, že v rámci procedury spolurozhodování Rada po druhém čtení, ve kterém EP přijal pozměňovací návrhy absolutní většinou, návrh směrnice zamítne, neboť je v rozporu s jejím červnovým společným postojem.

Poté dojde na dohodovací řízení Rady a Evropského parlamentu, které trvá maximálně šest týdnů a ve kterém bude Komise arbitrem. Dohodovací řízení již povede české předsednictví, o jehož kompetencích dosáhnout kýženého kompromisu Komisař Špidla nepochybuje.

Výběr poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly

Legislativní pozadí

O revizi směrnice o výběru poplatků za užívání pozemních komunikací těžkými nákladními vozidly jednala Rada TTE na svém zasedání 9. prosince 2008. Parlamentní výbor TRAN vedl veřejné slyšení 2. prosince 2008.

Sporné body

Problematické se ukázalo začlenění externích nákladů spojených se zácpami na silnicích do rámce směrnice. Některé státy požadovaly tuto část z textu vyjmout (Irsko, Litva, Rumunsko), další je chtějí začlenit jen v případě začlenění osobní automobilové dopravy (Nizozemí, Finsko, Slovinsko, Švédsko, Řecko). Itálie požaduje rozšířit směrnici na co nejvíce aktérů, jelikož nákladní automobily představují 10 % z celkové silniční dopravy.

Původní záměr Komise byl náklady spojené se silničními zácpami do směrnice uvést, ale nakonec od něj upustila. Francouzské předsednictví proto navrhlo v této otázce kompromis, který by nechal rozhodnout členské státy, zda náklady spojené se zácpami mezi ostatní zahrne, jelikož by nedělaly rozdíly v přístupu k nákladní a osobní silniční dopravě.

Zahrnout do externích nákladů také ty spojené s emisemi CO₂ požadovaly pouze Rakousko a Belgie.

Výpočet externích nákladů Rada také neobjasnila. Francouzské předsednictví navrhlo, že si každý členský stát tyto náklady počte sám, přičemž jasné definované budou stropní limity.

Další vývoj

Členské státy nejsou zdaleka jednotné ve znění směrnice, obzvláště za současné finanční krize, přestože by opatření uvedená ve směrnici začala platit až od roku 2012. Francouzský kompromis bude výchozím bodem pro další jednání, tedy již za českého předsednictví.

Rada se na svém zasedání shodla pouze v tom, že by v rámci „zelenější“ dopravy měly být směrnici ošetřeny nejen externí náklady v silniční nákladní dopravě, ale i dalších módech – železniční (nadměrný hluk), letecké (snížit emise oxidu dusíku) a námořní.

Vyzvala Komisi k vypracování daného návrhu, který by byl „spravedlivý“ pro všechny druhy dopravy.

1.2 KOMISE

Druhý Strategický přezkum energetiky – otázka zvýšení energetické účinnosti

Komise 13. listopadu zveřejnila druhý Strategický přezkum energetiky (Strategic Energy Review; SER), obsáhlý soubor více než čtyřiceti dokumentů týkajících se tentokrát (bezpečnosti) dodávek energií do zemí Evropské unie do roku 2020 a otázku zvýšení energetické účinnosti.

Pozadí

První Strategický přezkum energetiky byl zveřejněn v roce 2007 a fakticky vedl k předložení tzv. klimaticko-energetického balíku. Pokud jde o druhou z položek (obecnějším strategickým dokumentům jsme se – včetně reakcí zainteresovaných aktérů – věnovali v minulém monitoringu), cíl SER primárně na naplnění známého cíle EU zvýšit energetickou účinnost do roku 2020 o 20 %.

Směrnice o označování pneumatik

Prvním z relevantních textů je návrh směrnice o jednotném označování pneumatik v EU „energetickými štítky“: aby bylo možné jednoznačně rozpoznat, nakolik je konkrétní pneumatika (pro osobní i nákladní vozidla – třídy C1, C2 a C3) energeticky účinná – jaký má vliv na spotřebu, nakolik je hlučná a nakolik je přílnavá za mokra. Podle Komise by nová legislativa neměla být (od roku 2012) přínosem pouze pro spotřebitele, ale i pro výrobce, jejichž produkty by měly být snáze srovnatelné. Rovněž by mělo dojít ke snížení emisí CO₂ z automobilové dopravy o cca 1,5–4 mil. tun ročně tím, že se provozem účinnějších pneumatik ušetří 2,4–6,6 mil. tun ropného ekvivalentu (20–30% spotřeby).

Otázkou je to, nakolik je potřebné definovat pro pneumatiky „evropské“ parametry, když většinu otázek, jež by měla připravovaná norma zodpovídat, v EU už tradičně a pravidelně řeší jednotlivé autokluby a renomované zkušebny prostřednictvím svých sezónních testů pneumatik.

Tento názor fakticky vyjádřil i Ústřední automotoklub ČR: návrh podporuje jen za podmínky, že se negativně nedotkne ani kvality, ani bezpečnosti, ani cen pneumatik.

Směrnice o energetické účinnosti budov

Druhým z textů, zaměřujících se na zvýšení energetické účinnosti, je návrh revize směrnice 2002/91 o energetické účinnosti budov (odstranění prahu 1000 m², od něhož se dosavadní směrnice na budovy uplatňuje – což Evropský

parlament požaduje už minimálně rok, neboť produkce CO₂ související s bydlením dosahuje cca 40% veškeré produkce tohoto plynu v EU). V důsledku realizace daného opatření by se mělo v roce 2020 ušetřit cca 60–80 mil. tun ropného ekvivalentu a energetická účinnost budov by se měla zvýšit o 5–6% (s náklady cca 8 mld. € ročně, ovšem s výnosy cca 25 mld. € ročně – to vše v období do roku 2020). Současně by to mělo znamenat i požadavek na obligatorní zveřejňování „energetických štítků“ při všech relevantních příležitostech souvisejících s nakládáním s byty/budovami či inspekce ústředních topení a klimatizačních zařízení (ze strany orgánů členských států).

Směrnice o energetickém značení

Třetím textem je návrh směrnice o energetickém značení, resp. revize směrnice 92/75, její zpřísnění – prostřednictvím energetických tříd A až G – a její rozšíření i na produkty spotřebovávající energii (využívané v průmyslu a komerčním sektoru) a na produkty spotřebovávající/využívající energii „nepřímo“ (v domácnostech – např. okna), včetně vytvoření podmínek pro obtížnější získání veřejné podpory pro subjekty, které nevyužívají spotřebičů/produktů s vyšší energetickou účinností.

Implementací tohoto opatření by mělo dojít k úspoře až 27 mil. tun ropného ekvivalentu ročně (do roku 2020), resp. ke snížení emisí CO₂ v tomtéž období o 80 Mt ročně.

Nelegislativní návrhy

Nelegislativními texty, zařazenými do SER a vztahujícími se k problematice energetické účinnosti, jsou mj. sdělení o revizi národních plánů pro energetickou účinnost (požadavek na zvýšení úsilí – ze strany Komise vůči jednotlivým členským státům – ve věci realizace 85 konkrétních akcí, sdružených do šesti prioritních oblastí, pokud jde o energetickou účinnost do roku 2012, kdy mají stávající akční plány vypršet; k evaluaci by mělo dojít již v roce 2009), sdělení o kogeneraci energie (vztahující se ke směrnici 2004/8 a konkretizující její parametry, aby mohla být náležitě využívána) či záměr vytvořit do konce roku 2008 fond, jež by umožnil financování politiky prosazování obnovitelných zdrojů energie a energetické účinnosti).

Reakce aktérů a další vývoj

K části SER věnované energetické účinnosti se vyjadřovali především její kritici – převážně z řad environmentalistických organizací – s odůvodněním, že SER fakticky energetickou účinnost coby „nejlevnější cestu k zajištění energetické bezpečnosti“

zpochybňuje (tj. že by měl být ve většině svých parametrů přísnější). Na druhou stranu EBC (Evropská konfederace stavebníků sdružující malé a střední podnikatele z dané oblasti) revizi směrnice o energetické náročnosti budov přivítala s tím, že konečně bude zahrnovat 72% budov, které dosud nepokryvala (a poskytne stavebním firmám dostatek investičních příležitostí, byť by podle EBC bylo v tomto směru vhodné využít i pobídek ve formě snížené DPH). Obdobně se vyjádřila i organizace Eurima sdružující výrobce izolačních materiálů či organizace EuroACE sdružující společnosti produkující energeticky účinné budovy. BEUC reprezentující spotřebitele se poměrně přirozeně postavila za změnu směrnice o energetickém značení, zvyšující ochranu spotřebitelů, ovšem s tou výhradou, že by měl být v maximální možné míře zachován stávající způsob značení (být meritorně by měl být zpřísněn).

V následujícím období se předpokládá zahájení negociací jak na úrovni Evropského parlamentu, tak Rady.

O všech zmíněných legislativních návrzích se bude rozhodovat procedurou spolurozhodování.

Směrnice o zdaňování úspor

Komise 13. listopadu zveřejnila návrh revize směrnice 2003/48 o zdaňování úspor, jež by měla zajistit, aby nebylo možné vyhýbat se zdanění prostřednictvím zakládání „fiktivních“ právnických osob nebo nadací a fondů (které často disponují daňovými výjimkami; stávající norma se uplatňuje od 1. července 2005).

Legislativní pozadí

Danou iniciativu lze volně spojovat především s německými snahami zamezovat daňovým únikům skrze zpřísnování unijních norem. Daňové úniky v EU údajně dosahují 200–250 mld. € ročně (2,5 % HDP EU), z čehož cca 40 mld. € tvoří podvody s DPH.

Obsah návrhu

Jedním z navrhovaných opatření by mělo být „okamžité zdaňování“ příjmů z úroků (tj. hned, byť dané příjmy nemusejí jejich příjemci plynout okamžitě, ale přes prostředníka).

Ve výsledku by to znamenalo zavedení daňové povinnosti i pro subjekty, jež jsou jí nyní zbaveny, popř. se jich netýká obecně.

Pokud jde o zdanění příjmů z úspor, měla by být daňová povinnost rozšířena i na ty (moderní) finanční produkty, kterých se nyní netýká (některé typy cenných papírů, životní pojistky, investiční fondy ap.).

Nová norma by měla rovněž zajistit automatickou výměnu informací mezi členskými státy, resp. jejich finančními úřady, aby mohly zdaňovat příjmy z úroků, které jejich obyvatelé získali mimo svůj domovský stát.

V současnosti z této praxe disponují výjimkou Rakousko, Belgie a Lucembursko a o informace z těchto států je třeba žádat na individuální bázi; naopak na základě bilaterálních dohod k ní dochází mezi členskými státy EU a nečlenským Švýcarskem, Lichtenštejnem, Monakem, Andorrou a San Marinem a deseti závislými územími Velké Británie a Nizozemska – Anguillou, Arubou, Britskými Panenskými ostrovy, Kajmanskými ostrovy, Guernsey, Ostrovem Man, Jersey, Montserratem, Dutch West Indies and Turks a Caicos Islands.

Další vývoj

Vzhledem k poměrně dynamickým posunům na finančních trzích se i nadále počítá s tím, že Komise bude Radě podávat (na základě článku 18 směrnice) každé tři roky zprávu a bude navrhopvat další potenciální úpravy normy.

Komise také předpokládá, že v následujícím období bude jednat o bilaterálním zahrnutí tzv. daňových rájů do rámce směrnice. S negociacemi se počítá mj. v případě Norska, Bermudských ostrovů, Islandu, Hongkongu, Macaa, Singapuru a dalších cca čtyřiceti území.

Konečně poslední aktivitou na daném poli by měla být potenciální změna směrnice 77/799 o vzájemné pomoci mezi finančními úřady členských států.

Rada se návrhem poprvé zabývala 2. prosince, ovšem k žádnému meritornímu posunu nedospěla, pouze konstatovala, že se textu bude věnovat na jaře 2009 s tím, že požaduje zachování nebo snížení administrativní zátěže, jasnou specifikaci způsobu výměny informací mezi finančními úřady jednotlivých členských států a určení lhůty, do níž bude možné případnou daň vymáhat nikoli v zemi pobytu, ale i v zemi, v níž jsou příjmy z úspor generovány.

Problematika DPH

Komise 1. prosince předložila akční plán na potírání podvodů spjatých s DPH a dvě modifikace směrnice 2006/112 o DPH.

Legislativní pozadí

Uvedené kroky navazují mj. na sdělení z 22. února týkající se právě problematiky podvodů s DPH či na již jednu avizovanou změnu směrnice 2006/112 (a nařízení 1798/2003) o DPH týkající se posílení spolupráce národních finančních úřadů od roku 2010.

Obsah

Akční plán by měl být realizován postupně – zveřejňováním příslušných legislativních návrhů týkajících se mj. jednotného způsobu (de)registrace daňových subjektů v EU, online nástroje umožňujícího dohledat IČO/DIČ konkrétního obchodního partnera, zjednodušení a sjednocení pravidel fakturování, vytvoření sítě Eurofisc pro užší spolupráci zemí, pokud jde o odhalování daňových podvodů, a posílení daňových autorit vymáhat ztráty DPH vzniklé při přeshraničních transakcích.

Pokud jde o změny směrnice 2006/112, měla by se zpřísnit opatření týkající výjimek z placení DPH při přeshraničních operacích, a to tím, že importér by měl zemi, do níž dováží, sdělit své IČO/DIČ a IČO/DIČ svého obchodního partnera a měl by být schopen dokázat, že zboží skutečně překročilo hranice. V případě, že by tak neučinil – a v tom tkví druhá z modifikací –, byl by odpovědný za daňový únik, jenž by tak mohl vzniknout.

Další vývoj

Rada návrhy 16. prosince v základních parametrech přivítala s tím, že výměna informací mezi členskými státy o platbách DPH by se měla urychlit – daná lhůta by se měla zkrátit obecně ze tří měsíců na jeden.

Čtrnáct dní předtím, 2. prosince, se Rada krom toho věnovala také další změně směrnice 2006/112 – té, jež byla předložena v červenci a spočívá v možnosti uvalit na lokálně poskytované služby s vysokou mírou lidské práce a/nebo mající za výsledek zvýšení energetické účinnosti (ke druhé z položek však má Komise teprve zveřejnit sdělení) nižší sazby DPH, pokud tím nebude narušen vnitřní trh.

Členské státy se přitom v této otázce neshodovaly a neshodují: některé daný návrh přivítaly, zatímco pro ostatní není dostatečný (nebo vůbec přijatelný) a naopak by mělo docházet ke sblížení sazeb DPH (viz např. názor Německa).

Předsednictví navrhlo kompromis spočívající v tom, že na některé služby by mělo být možné uplatňovat sníženou sazbu DPH trvale (např. stravovací služby), na další, lokálně poskytované služby (mj. stavebnictví obecně, zahradní práce, čistírny ap.) jen v tom případě, že předtím bude vypracována studie o dopadu (Francie má zájem především na zmíněných stravovacích službách). Rovněž by měly být zpřesněny podmínky, za nichž by členský stát mohl DPH uplatňovat jen na část z uvedených sektorů (tj. jen na některé práce).

Rada nakonec nedospěla k žádnému závěru, pouze ke konstatování, že problematika revize směrnice 2006/112 bude muset být zkoumána i nadále.

Zelená kniha o bioodpadu

Komise 3. prosince zahájila veřejnou konzultaci týkající se využití bioodpadu a v souvislosti s tím zveřejnila i příslušnou zelenou knihu, rozpracovávající další možné akce jak na úrovni EU, tak na úrovni národní, regionální a lokální.

Pozadí

Dokument akcentuje především fakt, že bioodpad (cca třetina komunálního odpadu v EU; 75–100 mil. tun ročně) při svém rozkladu produkuje metan (CH₄), jenž je až 23krát „účinnější“ než CO₂, pokud jde o jeho vliv na skleníkový efekt.

Obsah

Podle Komise by se mělo omezit ukládání bioodpadu do země a naopak by mělo docházet k jeho dalšímu využívání (kompostování, recyklaci, případně spalování), v závislosti na místních podmínkách a v souladu se stávajícími normami z dané oblasti (směrnice o ukládání odpadu, rámcová směrnice o odpadech, směrnice o spalování odpadu, směrnice o integrované produkci a znečištění atd.).

Další vývoj

Veřejná konzultace bude otevřena do 15. března 2009.

Po jejím uzavření se předpokládá zveřejnění hodnocení dopadu a potažmo zveřejnění návrhu, jenž by měl být předmětem legislativního procesu zhruba od konce roku 2009.

Revize směrnic o odpadu z elektrospotřebičů

Komise 3. prosince předložila návrh na revizi dvou směrnic týkajících se odpadu z elektrospotřebičů – směrnice 2002/96 o řízení odpadu z elektrických a elektronických zařízení a směrnice 2002/95 o zákazu používání nebezpečných látek v těchto zařízeních.

Legislativní pozadí

Důvodem pro revizi zmíněných norem se stala především zpětná vazba ze strany producentů a úřadů – pro obě tyto (nejvíce dotčené) skupiny jsou uvedené normy zbytečně složité a nevedou ke svému cíli: zabraňovat ekologicky nešetrnému nakládání s elektroodpadem (pouze s třetinou elektroodpadu se nakládá v souladu se směrnicemi). Obě normy přitom platí teprve od srpna 2004.

Obsah návrhů

Předmětem revize by mělo být vyjasnění použitých definic, efektivnější napojení na normy typu REACH nebo směrnice o odpadech a snížení administrativní zátěže – s předpokládanou úsporou oproti stávajícímu stavu v řádu 66 mil. €.

V případě první ze směrnic (známé také jako „WEEE“) by mělo dojít k užšímu propojení národních registrů a stanovení nového „recyklačního cíle“ – nikoliv pouze 4 kg na osobu a rok, ale ve výši 65 % průměrné hmotnosti elektrospotřebičů umístěných na trh v každém členském státě za poslední dva roky (předcházející roku, pro nějž bude tento limit uplatňován). Předmětem znovuvyužití či recyklace by přitom nadále neměly být jen části spotřebičů, ale tyto výrobky jako celek (což by se mělo analogicky týkat i medicínských zařízení).

Druhá směrnice (známá také jako „RoHS“) by se měla nadále vztahovat také na medicínská zařízení a měla by obsáhnout širší spektrum monitorovacích a kontrolních mechanismů, včetně sladění požadavků s REACH a – potažmo – potenciálním budoucím zákazem využívání některých látek v elektrických a elektronických zařízeních.

Další vývoj

V následujícím období bude ke každému z návrhů přidělen zpravodaj v Evropském parlamentu. Rovněž se jím bude zabývat Rada. V obou případech se bude o textech jednat procedurou spolupřehodování.

Nařízení o právech cestujících autobusy

Komise 4. listopadu zveřejnila návrh nařízení týkajícího se práv cestujících autobusy.

Legislativní pozadí

Cílem daného opatření by mělo být „sladění“ ochrany spotřebitele v dané oblasti s oblastí dopravy železniční či letecké (spolu s tímto návrhem byl předložen i text, jenž by měl vést k témuž i v oblasti říční a námořní dopravy, kde rovněž unijní úprava dosud neexistuje).

Obsah návrhu

V praxi by se nové nařízení mělo projevit tak, že budou mj. stanovena přesná pravidla odpovědnosti přepravce za zpoždění či zrušení spoje, úmrtí cestujícího či ztrátu zavazadel (a způsoby náhrad za ně).

V případě delšího než dvouhodinového zpoždění by např. měli mít cestující právo na vrácení jízdného a odstoupení od smlouvy o přepravě, v případě úmrtí cestujícího by měla přepravní společnost ručit

minimálně do výše 220 tis. €, v případě ztráty zavazadla by měla poskytnout kompenzace až do výše 1800 € (v případě příručního zavazadla až do výše 1300 €).

Krom toho by měla být stanovena rovněž pravidla péče o tělesně postižené v průběhu přepravy (včetně nediskriminace při rezervaci a prodeji jízdenek), pravidla podávání stížností a poskytování informací spotřebitelům.

Pravidla by se měla dotknout všech spojů všech přepravců, bez ohledu na to, zda jde o lokální, regionální nebo mezinárodní linku.

Členské státy by nicméně měly disponovat možnostmi nařízení v plném rozsahu neprovádět, byť jen v případě, že bude zajištěna srovnatelná míra ochrany cestujících, jakou má právě daná norma zavést. Výjimka by se navíc měla týkat pouze kontraktů uzavřených mezi místními autoritami a (soukromým) přepravcem.

Další vývoj

Po novém roce budou zahájena jednání na půdě Evropského parlamentu a Rady.

Blíže časový harmonogram ovšem dosud není znám.

Nařízení o Evropském globalizačním fondu

Komise 16. prosince zveřejnila návrh na revizi nařízení 1927/2006 o zřízení Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci, jenž by měl Unii napomáhat snáze bojovat s následky stávající finanční a ekonomické krize.

Legislativní pozadí

Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci (European Globalisation Adjustment Fund; EGF) funguje od ledna 2007 s ročním rozpočtem 500 mil. €. Jeho cílem je na základě žádostí jednotlivých členských států (směřovaných ke Komisi) napomáhat podnikatelským subjektům (resp. jejich pracovníkům) v případech, kdy se dostaly do existenčních problémů v důsledku globalizace.

Z EGF bylo dosud uvolněno cca 67 mil. € ve prospěch dvanácti případů (pro zhruba 15 tis. pracovníků v osmi členských státech bez České republiky; největší sumu získal italský textilní průmysl – 35,16 mil. €). Krom ideově zaměřené kritiky byly vůči EGF vznášeny námitky, že způsob podávání žádostí a jejich vyřizování je zbytečně těžkopádný, a z hlediska výsledku tudíž problematický.

Obsah návrhu

Návrh revize předpokládá tři základní změny stávající normy (ve všech případech jde o její „rozvolnění“).

1. Možnost požadovat příspěvek z EGF by měla být dostupná všem subjektům, jež v důsledku globalizace a/nebo finanční a ekonomické krize (v tomto případě však jen do 31. prosince 2010) propustily 500 pracovníků (oproti stávajícímu minimu 1000 pracovníků).
2. Prostředky z fondu by mělo být možné využívat nikoliv po dobu jednoho roku, ale po dobu dvou let od podání žádosti.
3. Výše příspěvku z rozpočtu EU by se měla navýšit až na 75 % celkové sumy, s níž se pro pomoc konkrétnímu subjektu počítá (oproti stávajícím 50 %).

Další vývoj

Návrh bude projednáván Evropským parlamentem a Radou, a to procedurou spolurozhodování. Hledání výsledného kompromisu bude z velké části záviset mj. i na přístupu českého předsednictví.

Zpráva o volném pohybu pracovníků v EU

18. listopadu Evropská komise uveřejnila již 20. výroční zprávu „Zaměstnanost v Evropě v roce 2008“, která potvrzuje, že nové členské státy, které k Unii přistoupily v roce 2004 a 2007, vážně nenarušily ekonomiky a trhy práce v ostatních členských státech, ale přispěly k jejich ekonomickému růstu.

Komisař pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti, Vladimír Špidla, v této souvislosti vyzval členské státy, aby zvážily přetrvávající omezení svých pracovních trhů. Uvolnění by podle Komise mohlo omezit práci na černo. Zpráva Komise dále potvrdila, že účast nových pracovníků z tzv. EU-8 plus Bulharsko a Rumunsko na pracovních trzích nevytláčuje zaměstnance z jejich pracovních pozic, ani nesnižuje mzdy. Zpráva uvádí, že zaměstnanost ve druhé polovině roku 2008 zpomalila v porovnání s ekonomicky silnými předchozími roky z 1,6 % na 1,3 %. Silný ekonomický vývoj v roce 2007 vytvořil 3,5 milionů nových pracovních míst. Komise ale uvádí, že mezi členskými státy narůstají rozdíly. Nárůst zaměstnanosti byl v roce 2007 patrný ve všech členských státech, kromě Maďarska; v polovině roku 2008 již značně oslabil hned v několika státech (Dánsku, Francii, Německu, Itálii, Litvě, Španělsku, Švédsku nebo Velké Británii. Nezaměstnanost se v roce 2007 pohybovala v rozmezí od 3,2 % (Nizozemí) do 11,1 % (Slovensko).

Statistika obyvatelstva členských států a údaje z šetření pracovních sil naznačují, že průměrný podíl státních příslušníků z výše uvedených zemí žijících v EU-15 vzrostl z 0,2 % v roce 2003 na 0,5 % na konci roku 2007. Podíl Bulharů a Rumunů žijících v EU-15 se v tomto období zvýšil

z 0,2 % na 0,5 %. Většina mobilních pracovníků z nových členských států, pocházejících hlavně z Polska, Litvy a Slovenska, odešla do Irska a Spojeného království, zatímco Španělsko a Itálie jsou hlavními cílovými zeměmi pro rumunské občany.

Výrazně (dvaapůlkrát) vyšší než pohyb z nových do starých členských států v době po rozšíření (s výjimkou Irska) je přistěhovalectví státních příslušníků nečlenských států EU. Procento populace migrující v rámci zemí EU-15 se zvýšil z 1,6 % na 1,7 %, nečlenské populace pak z 3,7 % na 4,5 %. Údaje také naznačují, že mnoho mobilních pracovníků v EU odchází do jiného členského státu jen na dočasnou dobu, a nechce se v něm usadit natrvalo.

Současná ekonomická situace v EU povede patrně k omezení pracovní migrace nebo podpoří spíše zpětnou migraci. Je to důkazem samoregulace pracovní migrace, která se řídí nabídkou a poptávkou.

První fáze přechodných ustanovení, která členskými státy umožňuje dočasně omezit volný přístup pracovníků na jejich trhy práce, končí 31. prosince 2008. Členské státy se do té doby musí rozhodnout, zda svá vnitrostátní omezení zruší. Tato omezení zavedlo v lednu 2007 patnáct členských států EU-25 (s výjimkou Finska, Švédska, České republiky, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Polska, Slovinska a Slovenska).

Takzvaná druhá fáze přechodných ustanovení skončí pro země EU-8 v dubnu 2009. Čtyři členské státy (Německo, Rakousko, Belgie a Dánsko) v současné době v rozdílné míře nadále omezují přístup pracovníků z osmi členských států EU-10 na své trhy práce. Dánské ministerstvo práce již oznámilo, že od května 2009 svůj pracovní trh otevře, o čemž uvažuje i Belgie. Německo a Rakousko však uvedly, že pracovní trh nechají uzavřen.

Omezení musí být ukončena nejpozději po celkových sedmi letech, tedy v roce 2011, pro Bulharsko a Rumunsko v roce 2013. Tato omezení se vztahují jen na pracovníky: neomezují živnostníky, turisty nebo právo žít v jiném členském státě.

Povinný registr zájmových skupin

Komisař pro administrativní záležitosti, audit a boj proti podvodům, Siim Kallas, se sešel s europoslanci, aby vytvořili meziinstitucionální pracovní skupinu, která bude připravovat vytvoření registru pro zájmové skupiny.

Zúčastněnými poslanci jsou Diana Wallis (Velký Británie, ALDE), Ingo Friedrich (Německo, EPP-ED) a Jo Leinen (Německo, PES) a k tématu se

vyjádří patrně ještě před volbami do EP. Komise otevřela internetový registr 23. června 2008 a EP souhlasil, že bude platit pro obě instituce. Cílem bylo snadněji veřejnosti zpřístupnit informace týkající se evropské lobby.

Nicméně, Alter EU, organizace sdružující přes 160 občanských zájmových skupin, Komisi kritizuje za protěžování prominentních obchodních skupin při tvorbě evropské legislativy.

Alter EU tvrdí, že Komise porušuje vlastní nařízení, když do expertních skupin zve především průmyslové lobby a přitom by měla minimalizovat rozpory, které by na poli zájmů mohly vznikat a měla by sbírat různorodou paletu expertíz, názorů a podnětů. Komise reagovala tím, že zveřejní seznam členů expertních skupin. Alter EU zdůraznila, že organizace požadující anonymitu zůstanou stejně neodkryty. Požaduje proto jejich plné zveřejnění, neboť členové a poradci v polovině expertních skupinách nejsou známí a obecné informace chybí dokonce u dvou třetin z nich. Rada se na projektu odmítla angažovat.

Registr, který by mohl být vytvořen v polovině roku 2009, bude kombinací povinného registru EP a dobrovolného finančního registru Komise.

1.3 RADA

Telekomunikační balík

Rada 27. listopadu projednávala tzv. telekomunikační balík poté, co Komise po prvním čtení v Radě a Evropském parlamentu 7. listopadu zveřejnila jeho modifikované znění.

Legislativní pozadí

Balík byl předložen v listopadu 2007 s tím, že jeho elementárním cílem se stalo vytvoření maximálně konkurenčního prostředí na poli telekomunikací, ovšem s posílením role Komise. Evropský parlament ukončil jeho první čtení 24. září (viz předcházející monitoringy).

Sporné body

Již 14. listopadu, kdy se sešli zástupci členských zemí v Coreperu, se ukazovalo, že členské státy budou mít s přijetím modifikovaných návrhů problém z toho důvodu, že Komise do nich fakticky zařadila většinu položek, jež předtím v prvním čtení odmítla jak Rada, tak Evropský parlament (zejména nadnárodní regulační úřad s právem veta, pokud jde o rozhodování o nápravných opatřeních na úrovni jednotlivých národních trhů).

Coreper proto rozhodl o vytvoření tzv. ERG+, stávající Skupiny evropských regulátorů s mírným posílením jejich pravomocí (zpřesněnou volbou její hlavy a většinovým hlasováním, resp. hlasováním 2/3 většinou, bez prostředků z EU, fakticky na „sukromé“ bázi se sídlem v Belgii). Komise pak pohrozila, že návrhy raději stáhne, než aby jednání Rady vedlo k takovému výsledku. (Proti jejím záměrům se stavěly především česká, španělská, německá a rumunská delegace, naopak delegace britská, švédská, italská a dánská byly „opatrně pro“.)

27. listopadu nakonec došlo k hlasování, při němž byly pro všechny delegace s výjimkou britské, švédské a nizozemské, jež se zdržely.

Kompromis byl ještě modifikován v průběhu jednání: neměl by ovlivnit další investice do nových telekomunikačních sítí ani umožnit funkční separaci telekomunikačních společností – s výhradou výjimečných situací. Telekomunikační balík by se neměl dotknout ani problematiky ochrany duševního vlastnictví, ač Dánsko a Evropský parlament by byli pro, neb ostatní delegace nedoporučily směřovat formální regulaci s regulací obsahu.

Tím došlo k přijetí balíku jednomyslně, nikoliv však ve znění textu z Evropského parlamentu nebo Komise.

Další vývoj

Evropský parlament by měl zahájit své druhé čtení a završit jej v dubnu 2009. Je ovšem otázka nakolik to bude možné – při vzetí v úvahu, že jeho pozice je ambicióznější, než zastává Rada, a naopak málo ambiciózní, pokud je porovnána s pozicí Komise.

16. prosince proběhl dialog mezi Komisí, Radou a Evropským parlamentem, ale k žádnému konkrétnímu návrhu nedospěl. (Do března 2009 by se nicméně mělo uskutečnit dalších minimálně pět obdobných schůzek.)

Vysoké ceny mezinárodního roamingu

Rada se 27. listopadu věnovala krom telekomunikačního balíku (viz výše) také problematice vysokých mezinárodního roamingu, resp. prodloužení a rozšíření platnosti regulace z roku 2007.

Obsah návrhu

V porovnání s telekomunikačním balíkem ministři o tomto bodě fakticky nevedli debatu: od července 2009 by měla cena roamingové SMS klesnout na 0,11 € (bez DPH) v porovnání s průměrnou cenou 0,29 €, jíž platí spotřebitelé v současnosti. Cena za přenos SMS mezi operátory by neměla být vyšší než 0,04 €.

Stávající regulace vztahující se na roamingové hovory by měla být prodloužena do června 2013 a měla by zaručit účtování hovorů po první půlminutě po vteřinách (v případě přijímaných hovorů by tomu tak mělo být hned od počátku).

Další vývoj

Lze předpokládat, že Evropský parlament s tímto výsledkem nebude mít při hlasování žádný zásadní problém.

Jeho formální vyjádření se nicméně očekává až v příštím roce.

Směrnice o ekodesignu

Rada 8. prosince dospěla k dohodě o revizi směrnice 2005/32 o ekodesignu a odsouhlasila její rozšíření i o produkty „související se spotřebou energie“ (např. okna, izolační materiály, vodovodní kohoutky, sprchy).

Legislativní pozadí

Komise svůj návrh předložila v červenci (coby součást akčního plánu pro udržitelnou spotřebu a produkci a udržitelnou průmyslovou politiku) s odůvodněním, že řada výrobků může přispět k nižší spotřebě energie díky tomu, jak jsou designovány.

Obsah návrhu a sporné body

Rada s návrhem souhlasila za podmínky, že v praxi bude navázáno na realizaci stávající směrnice – včetně využití systému komitologie pro

specifikaci konkrétních opatření (tj. konzultace dotčených aktérů a rozhodnutí skrze regulační výbor zřízený směrnicí); stávající hodnocení dopadu by jinak bylo podle Rady nedostatečné, neboť neobsahuje konkrétnější parametry týkající se např. čistících prostředků, obuvnických a kožedělných výrobků, potravin, tištěných médií (knih, časopisů, novin), matrací, baterií či hraček.

Další vývoj

Regulační výbor (zřízený podle stávající podoby směrnice 2005/32) mezitím přijal plán na další období, pokud jde o realizaci dané normy.

Mezi lety 2009–2012 by např. měly z trhu zmizet klasické žárovky (kvůli svému „neekologickému“ designu, resp. proto, že nebudou schopny plnit minimální požadavky na energetickou účinnost a/nebo funkcionalitu.) Podle Komise by se tak mělo uspořit cca 40 TWh a 15 mil. tun emisí CO₂ ročně, neboť svícení představuje cca pětinu celkové spotřeby elektřiny domácností v EU (zmizet by mělo až 3000 pracovních míst, díky úspoře cca 5–10 mld. € se však předpokládá vznik pozic nových).

Ve výboru hlasovali národní experti obdobně jako v Radě ministrů. V následujícím období (ve lhůtě tří měsíců) se může k výsledku vyjádřit jak Rada, tak Evropský parlament. Pokud nebudou mít námitky, bude nařízení zveřejněno v Úředním věstníku a vstoupí v platnost dvacet dní poté.

Stanovisko k revizi směrnice o ekodesignu by měl Evropský parlament zveřejnit v prvním kvartálu příštího roku (tj. do voleb).

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 BUDOUCNOST EU

Lisabonská smlouva

Summit Evropské rady a Irsko

Francie pořádala poslední summit Evropské rady svého předsednictví EU, a to 11. a 12. prosince 2008. Summit byl podle mnoha komentátorů klíčový a přinesl několik odpovědí na otázky typu Lisabonská smlouva, finanční krize, klimatické změny, apod.

Irský předseda vlády Brian Cowen na summitu potvrdil, že jeho země uspořádá k Lisabonské smlouvě druhé referendum. Referendum by se uskutečnilo na konci funkčního období současné Komise, tedy v listopadu 2009.

Přesný datum není uveden; stejně tak nebylo přesně určeno, kdy začne Lisabonská smlouva platit. Irsko vyjednalo, že si každý členský stát ponechá v budoucí Komisi jednoho komisaře. Podle Cowena byl tento bod klíčový, proti němuž irští voliči hlasovali v referendu. Podle Lisabonské smlouvy by totiž členské státy měly od roku 2014 být v Komisi zastoupeny jen ze 2/3. Personální zeštíhlení Komise patřilo mezi hlavní reformy smlouvy. Reformu institucí požadovala také Smlouva v Nice. Pokud by Irové smlouvu v referendu opět odmítli, počet komisařů by klesl na uvedený ve Smlouvě z Nice, tedy ne více než 27.

Irsko získalo také záruky své tradiční neutrality v oblastech SZBP, daní nebo etických otázek (potraty, euthanasie, apod.). Výše uvedené záruky budou patrně součástí protokolu o přistoupení Chorvatska, který musí schválit všechny členské státy proto, aby dodatek k Lisabonské smlouvě nemuselo všech 25 států ratifikovat znovu.

S výsledky summitu týkajících se záruk pro Irsko byl spokojen také český předseda vlády Mirek Topolánek. V závěrech Evropské rady se také uvádí, že dalším protokolem, který bude muset být ke smlouvě připojen, bude o Evropském parlamentu. Podle Smlouvy z Nice by měl po volbách v červnu 2009 disponovat pouze 736 poslanci.

Lisabonská smlouva počet poslanců stanovila na 751. Zástupci členských států se proto na summitu domluvili, že tento protokol by měl co nejdříve potom, co smlouva vstoupí v platnost, začít

také platit, tedy v průběhu roku 2010. Celkový počet poslanců Evropského parlamentu bude ale 754. Tento stav bude trvat do roku 2014. V praxi se v červnu 2009 bude volit podle Smlouvy z Nice a zbylých 18 poslanců by podle předsedy parlamentního Výboru pro institucionální záležitosti, Jo Leinena (Německo, PES), mělo být také zvoleno nebo budou doplněni na základě pořadí na kandidátní listině.

Dotatkem se také stanoví, že právě probíhající předsednictví Evropské rady v době, kdy Lisabonská smlouva vstoupí v platnost, dokončí svoje funkční období.

Česká republika

Ústavní soud rozhodl 26. listopadu o tom, že Lisabonská smlouva není v rozporu s českou Ústavou. Soud se rozpornými body smlouvy, kvůli nimž se na něj obrátil Senát ČR, zabýval sedm měsíců. Rozhodnutí bylo jednomyslné.

S rozhodnutím nesouhlasil prezident republiky. Na začátek prosince byla svolána mimořádná schůze Poslanecké sněmovny PČR, která mohla ratifikaci smlouva urychlit.

Nicméně, vládní strana i opozice se shodly na tom, že obsáhlé rozhodnutí Ústavního soudu je třeba dokonale prostudovat, a proto se o ní bude hlasovat na řádné schůzi 3. února 2009.

Jistá totiž nebyla ani podpora smlouvy senátory ODS. České předsednictví tedy začne bez Lisabonské smlouvy.

České a francouzské předsednictví

Sarkozyho hodnocení francouzského předsednictví

V rámci plenárního zasedání Evropského parlamentu 16. prosince naposledy vystoupil francouzský prezident Sarkozy, jehož země má 31. prosince pomyslným způsobem předat „žezlo“ předsedy Rady České republiky. Francouzský prezident na úvod svého několikahodinového vystoupení a následné debaty nad dotazy europoslanců prohlásil, že Evropa změnila jeho uvažování ještě předtím, než se ujal předsednictví, které mělo, nutno říci, po celou dobu také silně personalizovaný nádech.

Rusko-gruzínský konflikt – diplomatický úspěch

Podle Sarkozyho byly dvěma nejsilnějšími motivy, které vedly v oněch šesti měsících francouzské předsednictví, snaha o „silnější a sjednocenou Evropu“. Francouzský prezident neopomenul vyzdvihnout zásluhu jeho předsednictví během neočekávaných a krizových událostí, mezi nimiž jmenoval především rusko-gruzínský konflikt, dosažení příměří a stažení ruských vojsk. Neopomenul ani finanční krizi, v níž EU pod francouzským vedením nabídla plán na obnovu bankovního sektoru, který podle jeho slov inspiroval USA.

Klimaticko-energetický balík

Mezi úspěchy dosažené za francouzského předsednictví podle Sarkozyho vystoupení patří také prosincová shoda na kompromisu ohledně klimaticko-energetického balíčku. Sarkozy zde vyzdvihl aktivitu Evropského parlamentu, jakkoli na tuto otázku existují rozdílné pohledy.

Přístup Rady k Evropskému parlamentu v otázce klimaticko-energetického balíčku nebyl zcela prost kritiky za to, že Rada v rámci jakéhosi „pre“-dohodovacího řízení (ke skutečnému dohodovacímu řízení, které u spolurozhodovací procedury nastává v okamžiku, kdy EP odmítne společnou pozici Rady, nedošlo) ohlašovala zpočátku společné schůzky na poslední chvíli a jednala tak ve výsledku pouze s některými aktivními poslanci (zejména zpravodaji jednotlivých návrhů, které byly součástí balíčku) či předsedy frakcí a dávala málo prostoru jiným členům zodpovědných výborů. Tento postup údajně umožnil relativně hladký průchod kompromisní varianty balíčku „na první čtení“ a bez dohodovacího řízení, navzdory některým výhradám, které členové EP k pozici Rady měli, což se později stalo terčem kritiky zejména ze strany zelených poslanců, jimž vadí výsledná příliš kompromisní varianta v některých bodech. Stejně tak způsob, jakým legislativní proces v případě klimaticko-energetického balíčku urychlil prosincový summit Evropské rady pokládali někteří europoslanci za příklad nepřijatelného vměšování hlav národních států a vlád a Evropské rady jako takové (jež je nota bene součástí institucionální struktury ES/EU teprve od Jednotného evropského aktu z roku 1986), do spolurozhodovací procedury.

Budoucnost Lisabonské smlouvy

Za další úspěch představuje Sarkozy dosažení dohody ohledně irských požadavků týkajících se ratifikace Lisabonské smlouvy, který podle něj umožní, že smlouva vstoupí v platnost pouze s ročním zpožděním oproti původnímu plánu. Skutečnost, že francouzský otázku problematické ratifikace reformy primárního práva nejmenoval

ve svém projevu jako první, svědčí o tom, že jde do značné míry o neuralgický bod celého francouzského předsednictví. Což je fakt, jenž se předsednické zemi o to hůře akceptuje, vzhledem k tomu, že původně mělo jít v případě Lisabonské smlouvy a její úspěšné ratifikace, nejlépe do konce roku 2008, před volbami do EP a nominací nové Komise, o jakousi vlahkovou loď francouzského předsednictví.

Francie a české předsednictví

Na závěr Sarkozy vyzdvihl úlohu předsedy Komise Barrosa a prohlásil, že má plnou důvěru v nadcházející české předsednictví.

Vyjádřil se tak bez jakéhokoli hodnocení k citlivé otázce, která poněkud rozjítřila česko-francouzské vztahy, otázce více či méně nahlas vyslovovaných pochyb o schopnosti ČR zvládnout dostatečně „evropsky“ předsednictví v době finanční krize, které byly vyjadřovány otevřeně i skrytě (od z meritorního hlediska více akceptovatelných poukazů na fakt, že ČR není členem eurozóny až po spíše mentorské narážky např. v posledních vystoupeních prezidenta Sarkozyho i předsedy Komise Barrosa na skutečnost, že na Pražském hradě nevlaje vlajka EU).

Odpověď Evropského parlamentu

Představitelé jednotlivých politických frakcí v odpověď vesměs vysoce vyzdvihli francouzské předsednictví za to, že „znovu dodalo vítr do plachet EU“.

Ač např. předseda socialistů Schulz měl „v minulosti své pochyby“ vzhledem k pravicové orientaci současné francouzské vlády a předseda liberálů Watson označil řešení ohledně Lisabonské smlouvy za „neelegantní“, i když Irsko si podle jeho slov „svého komisaře zaslouží“, politování vyjádřil nad výsledným kompromisem ohledně klimaticko-energetického balíčku. S velmi kritickými komentáři přišel podle zpravodajského deníku Europolitics pouze předseda frakce Zelených/EFA Daniel Cohn-Bendit, který obvinil francouzské předsednictví z názorové fluktuace. Stran klimaticko-energetického balíčku, Cohn-Bendit svým svěrázným slovníkem prohlásil, že EP byl v této otázce degradován do úlohy „viagry pro národní vlády“ a pohrozil, že výsledný kompromis ještě nemusí projít.

Prezentace priorit českého předsednictví

Nadcházející české předsednictví vstupuje do „řízení“ EU s programem tří „e“: ekonomika, energetika a vnější vztahy (external relations), které jakožto priority představila v prosinci v Bruselu velvyslankyně Vicenová, ujistila přitom, že ČR se neobává „stínu“ francouzského předsednictví a hodlá pracovat v souladu s dlouhodobým programem tria Francie-ČR-Švédsko.

Ekonomika

V rámci první z priorit (ekonomika) chce ČR především bdít nad implementací plánu obnovy, který má být odpovědí EU na finanční a ekonomickou krizi, i když právě tato tematická část našeho předsednictví byla vzhledem k nečlenství v eurozóně i vzhledem k tomu, že vlastní plán Sarkozyho předsednictví do značné míry považovalo „za svůj“, nejvíce zpochybňována. Topolánkova vláda chce v souladu s programem českého předsednictví prosazovat především přístup k řešení krize v duchu ekonomického liberalismu, je však otázkou, do jaké míry se to povede, je-li samotná podstata plánu obnovy spíše v duchu státní pomoci oblastem, které se dostaly do potíží.

Odkaz českého předsednictví na bourání existujících bariér v EU proto více směřuje k přetrvávajícím překážkám volného trhu, hlavně v oblastech čtyř svobod (pohybu zboží, kapitálu, služeb a pracovních sil). Velvyslankyně Vicenová v tomto smyslu poukázala především na skutečnost administrativních bariér, které spíše narůstají, než mizí, a také na stále uzavřené pracovní trhy v Rakousku, Belgii, Dánsku a Německu, které hodlají prozatím pokračovat v přechodném období na volný pohyb pracovních sil vůči státům přistoupiším v květnu 2004, jehož druhá fáze letos 30. dubna vyprší.

Energetika

V oblasti energetiky se ČR ústy Vicenové oficiálně přihlásila k výsledku jednání o klimaticko-energetickém balíčku, který podle ní tvoří dobrý základ pro jednání s Čínou, Indií či USA, která se skuteční o „novém Kjótu“ v prosinci 2009, tedy už za švédského předsednictví. ČR coby stát do značné míry závislý na řadě externích zdrojů energie a také stát tranzitní se chce zabývat i otázkou energetické bezpečnosti a diskutovat v té souvislosti pozitivní i negativní aspekty a perspektivy jaderné energie.

Vnější vztahy – USA

V rámci externích vztahů chce ČR v souladu s jednou ze svých priorit, kterou představuje transatlantická dimenze, v Praze uspořádat první neformální summit hlav států a vlád EU s novým americkým prezidentem Obamou.

Mělo by se jednat pravděpodobně o hlavní bod summitové diplomacie v oblasti vnější politiky v rámci českého předsednictví, ačkoli jednání s americkou stranou vládou o tom, zda se summit vůbec uskuteční, ještě nejsou u konce. Nutno také říci, že Barak Obama má navštívit Evropu ještě před touto schůzkou, která by se mohla uskutečnit na přelomu dubna a května, a to v rámci summitu NATO, který se má tentokrát uskutečnit na francouzsko-německém pomezí (v městech Štrasburk a Kehl).

Vnější vztahy – Balkán

Předvídatelnou prioritou ČR v rámci vnějších vztahů je Balkán, který je podle Vicenové klíčovým regionem pro mír a stabilitu v Evropě, v souvislosti s dalším rozšiřováním EU poukázala přirozeně na Chorvatsko, v souvislosti s další kandidátskou zemí (FYROM, Bývalou jugoslávskou republikou Makedonií) poukázala na nutnost vyřešení sporu s Řeckem o název země, který oba státy řeší i prostřednictvím žaloby u Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku.

S Tureckem by chtěla ČR otevřít další dvě kapitoly přístupových jednání.

Vnější vztahy – východ

Poslední prioritou ČR je východní Evropa, kde zdůrazňuje především uvolnění vízové politiky a posílení ekonomických a kulturních vazeb se stávajícími státy zařazenými do politiky sousedství.

Nezazněla přitom žádná konkrétní slova o projektu tzv. Východního partnerství, hojně diskutovaném v předchozích měsících, i vzhledem k tomu, že publikace návrhu Komise stran projektu Východního partnerství už předcházela v listopadu (viz dále).

Parametry nové smlouvy o partnerství a vzájemné spolupráci s Ruskem musí být podle Vicenové dojednávány také v kontextu dění v rusko-gruzínských vztazích, což naznačuje rezervovanější pozici ČR v této otázce.

2.2 FINANCOVÁNÍ EU**Ohlasy světové finanční krize***Světová krize na summitu Evropské rady*

Evropa reagovala na vznikající finanční krizi postupně a podle závěrů summitu Evropské rady z 12. prosince 2008 společně s ostatními mezinárodními aktéry. Rada se zavázala vytvořit společně s Komisí plán, který zhodnotí na jaře v roce 2009 na summitu v Londýně. Evropská Rada apelovala na členské státy, aby uplatnily veškeré dostupné mechanismy a opatření (viz níže) ke stabilizaci ekonomické situace, zklidnění finančních trhů.

Na prosincovém summitu označila za důležité postupovat společně, aby opatření na stimulaci poptávky měla bezprostřední dopad, musí být dočasná a cíleně zaměřená na nejpostiženější a nejvýznamnější odvětví vzhledem ke struktuře hospodářství (například automobilový průmysl nebo stavebnictví); tato opatření mohou mít podobu zvýšení veřejných výdajů, uvážlivého snížení daňové zátěže, omezení sociálních odvo-

dů, podpor pro některé kategorie podniků nebo přímých podpor domácnostem, zejména těm nejzranitelnějším a budou doprovázena zvýšeným úsilím o provedení strukturálních reforem v rámci Lisabonské strategie.

Mezi nejdůležitější kroky patří Plán hospodářské obnovy, zveřejněný Komisí 26. listopadu 2008. Plán obsahuje jak obecné, tak konkrétní kroky, které mají pomoci v ozdravování evropských rozpočtů. Podle Rady ECOFIN musí být pomoc členskými státy a další opatření flexibilní a odvislá od jejich konkrétní situace a potřeb.

Plán hospodářské obnovy

Komise rozhodla poskytnout okamžitý rozpočtový impuls ve výši 200 mld. €, tedy částku odpovídající 1,5 % HDP EU. Plán hospodářské obnovy na prosincovém summitu potvrdila také Evropská rada. Impuls má být vytvořen jednak rozšířením rozpočtu EU členskými státy o 170 mld. € (asi 1,2 % HDP EU), jednak finančními prostředky EU na podporu okamžitých opatření (30 mld. €; asi 0,3 % HDP EU). Podle Evropské rady jsou tyto prostředky na účely hlavně malým a středně velkým podnikům, zejména pak v automobilovém průmyslu. V rámci spolupráce se státními investičními agenturami dojde také k vytvoření Evropského fondu 2020 pro energetiku, klimatické změny a infrastrukturu (tzv. Marguerite Fund).

Členské státy by také měly využít velké finanční podpory poskytnuté bankovnímu odvětví a vyzvat banky, aby se vrátily k běžným úvěrovým službám. Centrální banka spolu s národními bankami snižuje úrokové sazby tak, aby předešla růstu inflace a stabilizovala finanční trhy.

S cílem umožnit Evropské investiční bance zvyšovat své finanční aktivity musí členské státy do konce roku rozhodnout o začlenění rezerv Evropské investiční banky za účelem posílení jejího kapitálového základu na 60 mld. €, což poskytne viditelný politický signál trhům a značně zvýší úvěrovou činnost banky.

Plán počítá i s krátkodobým porušením hranice 3% referenční hodnoty HDP, kterou ukládá Pakt stability a růstu. Podmínkou je, že nadměrné schodky budou včas odstraněny pomocí nápravných opatření. Kroky krátkodobě zvyšující schodky musí být vratné.

Komise také vyzvala Radu a Evropský parlament, aby urychlily legislativní činnost v oblastech jakými jsou podpora zaměstnanosti, vytvoření pracovní poptávky, lepší dostupnost finančních zdrojů pro podniky, snížení administrativní zátěže a podpora podnikání, zvýšení investic do modernizace evropské infrastruktury, zlepšení energetické účinnosti v budovách, podpora

rychlého zavedení ekologických produktů, zvýšení investice do vědy a výzkumu, inovací a vzdělávání, vývoj čistých technologií pro automobily a stavby, nebo vysokorychlostní internet pro všechny.

Evropská rada vyzvala také Radu ve složení pro hospodářské a finanční věci, aby do března 2009 umožnila členskými státy, které projeví zájem, uplatňovat v určitých odvětvích sníženou sazbu DPH. Evropská rada také souhlasila s dočasným překročením prahové hodnoty „de minimis“ po dobu dvou let v souvislosti se státní podporou pro částky do 500 000 EUR a úpravy nezbytné pro zvýšení podpory zejména malým a středním, a dále úplné provedení akčního plánu pro iniciativu „Small Business Act“, který Rada přijala dne 1. prosince 2008.

Plán předpokládá s používáním zrychlených postupů uvedených ve směrnici o zadávání veřejných zakázek, které je odůvodněno výjimečnou povahou stávající hospodářské situace, v letech 2009 a 2010 s cílem zkrátit délku výběrového řízení z 87 na 30 dnů v případě nejpoužívanějších postupů pro velké veřejné projekty.

Nářízení Komise (ES) č. 1004/2008 ze dne 15. října 2008 týkající se změny mezinárodních účetních standardů

Jediným obsahovým bodem jsou změny mezinárodních účetních standardů (IAS) 39 a (IFRS) 7. Ty umožní evropským firmám získat stejnou flexibilitu, jakou disponují americké podniky. Přístup k firmám ze strany amerických a evropských bank tak bude – v otázce účetních standardů – stejný. Změny IAS 39 a IFRS 7 umožňují reklasifikaci některých finančních nástrojů z kategorie „držené za účelem obchodování“ za neobvyklých okolností.

Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 94/19/ES o systémech pojištění vkladů, pokud jde o úroveň krytí a lhůtu k výplatě (KOM(2008)661)

Pokud se banka dostane do platební neschopnosti, úspory strádatelů od roku 1994 chrání směrnice č. 94/19 o systémech pojištění vkladů, která zajišťuje minimální úroveň krytí vkladů ve výši 20 tis. €. V současnosti je tato norma zastaralá a Komise představila návrh nový.

Obsah návrhu

Nová úprava navrhuje zkrácení lhůty k výplatě vkladů na 3 dny bez jakékoliv možnosti prodloužení. Současná lhůta je tři měsíce s možností prodloužení na devět měsíců.

V dnešní době představuje průměrný vklad občana EU 30 tis. €.

Návrh proto počítá s navýšením pojištění vkladů na úroveň 50 tis. €, nejpozději od konce roku 2009 pak na 100 tis. €.

Současná směrnice č. 94/19 umožňuje tzv. soupojištění (tedy spoluodpovědnost ze strany vkladatele) do výše 10% výše vkladu; vkladatel tak musí nést jistý podíl ztrát, neboť podle dosavadní úpravy nese částečnou vinu, protože si své úspory uložil právě u daného finančního ústavu.

Podle Komise ale není v možnostech vkladatele posoudit finanční zdraví „své“ banky. Návrh proto tzv. soupojištění ruší.

Návrh směrnice počítá se všeobecnou povinností a nutností přeshraniční spolupráce bank. Má-li banka pobočku v jiném členském státě, může daná pobočka přijmout systém pojištění vkladů hostitelské země. V každém případě však musejí systémy pojištění vkladů v obou zemích vzájemně spolupracovat, což by mělo zajistit rychlou výplatu vkladů klientům.

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o ratingových agenturách

V souvislosti s finanční krizí byla Komise v říjnu požádána, aby vypracovala návrh posouzení úlohy ratingových agentur. Komise konzultovala Evropský výbor regulátorů s cennými papíry (CESR) a Skupinu odborníků na evropské trhy s cennými papíry (ESME).

Obsah návrhu

Hlavní změnou zmíněnou v návrhu by měla být povinnost ratingových agentur registrovat se prostřednictvím CESR. Odpovědnost za registraci agentury a dohled by měly spočívat na příslušném členském státu, kde má agentura sídlo. CESR by rozhodoval o doporučení či zrušení registrace. Seznam registrovaných ratingových agentur by měla aktualizovat Komise.

Podle návrhu bude nutné garantovat nezávislost vytváření ratingů na obchodních pobídkách, spolu se zajištěním nezávislé interní kontroly, která by měla být tvořena alespoň třemi nezávislými osobami, jejichž odměna nebude závislá na hospodářských výsledcích agentury. Otázka střetu zájmů by měla být řešena monitoringem a zveřejňováním informací o střetech zájmů. Text dále obsahuje omezení činnosti pouze na rating a neposkytování konzultací a poradenství. Transparentnost ratingů by měla být dále podpořena například zveřejňováním údajů o historických podílech selhání u jednotlivých ratingových kategorií. Ratingové agentury by měly zveřejňovat výroční zprávu o transparentnosti. CESR vytvoří veřejný archiv s údaji o výkonnosti daných agentur.

Rozpočet 2009

Na plenárním zasedání 18. prosince EP přijal ve druhém čtení rozpočet na rok 2009. Výše výdajů v sekci plateb, která představuje skutečné peněžní transfery, přesahuje 116 mld. €, což činí přibližně 0,9% HND EU, v sekci závazků (což jsou maximální uskutečnitelné výdaje) dosahuje téměř 134 mld. €, což činí přibližně 1,03% HND EU.

Konečná podoba rozpočtu se tak velmi blíží původnímu předběžnému návrhu Komise, EP ji schválil v této podobě, ač jeho předseda tradičně vyjádřil politování nad tím, že sekce plateb není velkorysejší, vzhledem k tomu, kolik „povoluje“ strop stanovený pro příslušný rozpočtový rok v rámci finanční perspektivy 2007–2013.

Výdaje v jednotlivých kapitolách

Tradičně nejobjemnější výdajovou položkou je současný Nadpis 2 (přírodní zdroje), který obsahuje především společnou zemědělskou politiku včetně podpory rozvoje venkova a pohybuje se v závazcích okolo 56 mld. €. Druhou nejvyšší položkou tvoří Nadpis 1b (kohezní politika, podpora růstu a zaměstnanosti), tedy „strukturální fondy“, kde závazky dosahují téměř 48,5 mld. €. S velkým odstupem stojí Nadpis 1a (podpora konkurenceschopnosti) se závazky cca 11,8 mld. € a Nadpis 4 (EU jako globální aktér) se závazky 8,1 mld. €. Jen o 400 mil. € méně má v příštím roce pohlit administrativa (7,7 mld. €). Vedle nadpisu justice, svoboda a bezpečnost a občanství (dohromady přibližně 1,5 mld. € v závazcích) ještě figurují v rozpočtu pro rok 2009 přímé rozpočtové kompenzace pro Bulharsko a Rumunsko, které v obou případech činí 209 mil. €, což je v porovnání např. s výše uvedenou sumou pro Nadpis 2 částka skoro symbolická. Podobně jako v případě přímých rozpočtových kompenzací, určených pro roky 2004–2006 pro nové členské státy včetně ČR, vyrovnávají čistou pozici Rumunska a Bulharska vzhledem k unijnímu rozpočtu během postupného přechodu na „ostré“ čerpání ze strukturálních fondů.

Mimořádné výdaje – plán obnovy a potravinová pomoc
Podobně jako v předchozím roce 2008 představovaly jakousi zvláštní, „mimoplánovou“ dílčí položku v rozpočtu náklady na realizaci projektu Galileo, pro rok 2009 to budou výdaje na evropský plán záchrany finančních institucí a ekonomiky v souvislosti s krizí, jednak plán pomoci zemědělcům v rozvojových zemích postižených nárůstem cen potravin (do značné míry způsobených i nebezpečnou orientací zemědělské výroby v těchto částech světa

na nepotravinářskou produkci, především produkci biopaliv, a dalšími s tím souvisejícími jevy, jakými jsou odlesňování, ubývání vodních zdrojů apod.).

Očekávaný vývoj – revize finanční perspektivy 2007–2013

Tyto mimořádné výdaje si vyžádaly jednak zásah do Meziinstitucionální dohody z roku 2006, zaštiťující po právní stránce finanční perspektivu, (v případě potravinové pomoci financované z mimořádných výdajů Nadpisu 4 určených pro pomoc v krizových situacích), ale vyžádají si pravděpodobně zásah i do samotné finanční perspektivy, protože jde o výdaje, s nimiž původní sedmiletý finanční plán nepočítal, zejména v případě plánu na záchranu evropské ekonomiky v období krize.

EP plánuje v souvislosti s možným uvolněním 5 mld. € navíc na tento plán vstoupit do jednání s Radou o revizi původní finanční perspektivy, což je krok, k němuž se zpravidla přistupuje např. v situaci, kdy dochází uprostřed daného finančního období k rozšiřování členské základny o státy, jež mají být převážně čistými rozpočtovými příjemci, což s sebou nese i navýšení původně plánovaných výdajů (jako tomu bylo v letech 2004–2006). Na celý plán pomoci je přitom určeno 200 mld. €, z nichž 170 mld. € mají přispět členské státy 14,4 mld. € z rozpočtu EU a zbytek od Evropské investiční banky. Znovuotevření Meziinstitucionální dohody je přitom nutné proto, že v rámci plánu mají být financovány projekty transevropských spojovacích energetických sítí, s jejichž budováním počítá Second Strategic Energy Review (viz předchozí monitoring).

Tyto projekty spadají v rámci rozpočtové nomenklatury do Nadpisu 1a a mají tam být převedeny, což je signifikantní ze „zemědělského“ Nadpisu 2, půjde o nespotřebované výdaje z let 2008 a 2009, které mají být realizovány v letech 2009 a 2010. Převody výdajů z nadpisu do nadpisu přitom meziinstitucionální dohoda zakazuje, zamezení těmto svévolným praktikám je také hlavní důvod pro její uzavírání.

2.3 KLIMATICKO-ENERGETICKÝ BALÍK

V průběhu listopadu a prosince se podobně jako v předcházejících měsících vedla intenzivní debata o problematice klimaticko-energetického balíku.

Polsko vedlo jednání se zeměmi Visegrádské čtyřky, Pobaltí a se Švédskem, dále s Velkou Británií či Bulharskem a Rumunskem o poten-

ciální koalici kvůli oddálení fungování aukčního mechanismu, pokud jde o povolenky pro elektřárnské firmy (návrh Komise počítal se zavedením aukčního mechanismu pro tyto podniky již od roku 2013).

Návrh francouzského předsednictví

Polsko přitom odmítlo návrh francouzského předsednictví, aby polovinu jinak nakupovaných povolenek získávaly do roku 2016 (tedy po dobu tří let) zdarma ty země, které produkují elektřinu z více než 60% z uhlí.

Některé zdroje hovořily až o 70% povolenek a pouze pro existující elektrárny – tj. nikoliv pro ty, jež by měly potenciálně být po roce 2013 stavěny nově – na druhou stranu ale s tím, že v roce 2016 by byl svolán summit, na němž by došlo k případným korekcím, pokud by se prokázalo, že klimaticko-energetický balík ekonomikám zemí střední a východní Evropy výrazně škodí. Součástí daného návrhu byl i požadavek na Komisi týkající se včasné identifikace (do 30. června 2009) odvětví potenciálně ohrožených novou legislativou – s tendencí opustit své podnikatelské aktivity v Evropě na úkor aktivit mimo ni.

Důvodem polského „ne“ francouzskému návrhu bylo zejména to, že uvedený ústupek byl polskou stranou považován za nedostatečný.

Namísto toho polská strana navrhla zavádění aukčního mechanismu na základě aktuálního vývoje produkce „čisté“ elektřiny, resp. zpětné poskytnutí povolenek zdarma pro ty subjekty, které budou své emise v porovnání s ostatními snižovat rychleji – bez ohledu na to, zda využívají uhlí, nebo ne (tzv. benchmarking-auctioning approach).

Technologie CCS

Pokud jde o technologii zachycování a ukládání CO₂ pod zemský povrch (CCS), Evropský parlament 18. listopadu poměrem 474:66:20 schválil Ehlerovu zprávu z vlastního podnětu, aby 12 demonstračních projektů této dosud nákladné technologie bylo financováno tak, aby výsledky byly k dispozici do roku 2015 (každý z nich minimálně o výkonu 180 MW).

S tím počítala i Komise, ovšem bez toho, aby na dané projekty vyčlenila prostředky (byť předpokládala, že cca 20% příjmů z obchodování s emisními povolenkami by měly členské státy fakultativně přispívat na nízkouhlíkové technologie, tj. např. CCS, jež je za takovou – navzdory realitě – považována). Evropský parlament proto navrhl, aby finance byly vzaty ze systému obchodování s emisními povolenkami, resp. aby provozovatelům CCS zařízení byla část povolenek (nebo všechny) – až do celkového objemu 500 mil. (předsednictví se původně postavilo

za max. 200 mil.) – poskytovány bezplatně, aby byly vyhrazeny prostředky ze Sedmého rámcového programu pro výzkum a vývoj (do výše 500 mil. €) a aby svými půjčkami přispěla i Evropská investiční banka. Pokud jde o záruky uložení CO₂ pod zemí, Ehlerova zpráva odmítla garance ze strany provozovatelů v délce až 100 let s odůvodněním, že náklady na tato opatření by danou technologii výrazně diskvalifikovaly v porovnání s jinými variantami nakládání s emisemi CO₂ (např. právě ve srovnání s emisními povolenkami) hned v jejich zárodcích.

Odložení hlasování v Evropském parlamentu

Navzdory tomu, že Evropský parlament původně předpokládal, že bude o klimaticko-energetickém balíku hlasovat již ve dnech 3.–4. prosince, aby zajistil přijetí svých pozic Evropskou radou, jež měla (atypicky, na návrh Polska) hlasovat o návrhu jednomyslně, nakonec se konference předsedů 20. listopadu usnesla, že se bude danou problematikou zabírat až v termínu, o němž se mluvilo původně – ve dnech 15.–18. prosince.

Na začátku prosince se tedy Evropský parlament věnoval jen projednávání návrhů a diskusi, přičemž pouze ve věci biopaliv dosáhl předběžného kompromisu; všechny ostatní návrhy byly zablokovány, mj. kvůli otázce relokace průmyslu mimo EU v důsledku přísných environmentálních opatření (poskytovat po roce 2013 až 100% povolenek zdarma těm, již předpokládají přesun mimo EU?), otázce redistribuce příjmů z prodeje emisních povolenek (investovat povinně do environmentálních projektů, nebo ne?), otázce konkurenceschopnosti evropského průmyslu, otázce financování technologie CCS (poskytnout jejím provozovatelům jen 200 mil. povolenek zdarma – tj. jen 40% toho, co požadoval Evropský parlament –, jak navrhly členské státy?) či kvůli otázce „solidarity“ se zeměmi střední a východní Evropy, pokud jde o jejich angažmá při snižování emisí ne od roku 2005, ale již po roce 1990, a jejich faktickou závislost na produkci elektřiny z uhlí, nota bene za situace nízké (nebo zcela absentující) propojenosti jejich rozvodných sítí se sítěmi v západní Evropě (viz mj. Bulharsko, Rumunsko, země Visegrádské čtyřky či Pobaltí).

Jednání Rady ministrů životního prostředí

Rada ministrů životního prostředí zasedala ve dnech 4.–5. prosince. Na tomto jednání se mj. debatovalo o tom, zda a jak využívat Clean Development Mechanism (CDM) podle Kjótského protokolu (jenž napomáhá realizaci environmentálních projektů mimo území EU, ovšem současně oslabuje schopnost Unie dosahovat svých cílů „doma“), či o tom, nakolik obligatorně využívat získané pro-

středky k realizaci environmentálních projektů, zda stanovit maximální možnou cenu emisních povolenek a zda novým členským státům nabídnout prostřednictvím „fondu solidarity“ 10–12% příjmů ze systému obchodování s emisními povolenkami coby kompenzaci za předpokládané dopady na jejich ekonomiky (což by ale v kombinaci se zavedením tohoto systému pro některá odvětví později znamenalo, že ve fondu bude jen relativně málo prostředků – na což upozornilo mj. Polsko).

Jednání a výsledky summitu Evropské rady

Na samotném summitu se mj. jednalo o potenciální revizi klimaticko-energetického balíku (zejména pokud jde o cíl snížení emisí CO₂ v jiných oblastech než těch, jež mají být pokryty systémem obchodování s emisními povolenkami) v návaznosti na výsledek jednání o budoucnosti Kjótského protokolu (šlo o požadavek Itálie, nakonec však nebyl vzat v potaz). Mezi další témata patřilo poskytování určité části povolenek zdarma těm zemím, jež produkují více než 30% elektřiny z fosilních paliv (v průběhu jednání tedy došlo ke snížení daného „limitu“ o 30 procentních bodů; viz výše), poskytování až 100% povolenek zdarma všem ostatním sektorům (tj. vyjma elektřiny) v těch případech, v nichž by hrozila relokace příslušných podniků mimo EU (za což se stavilo především Německo) či možnost využívání Clean Development Mechanismu (mimo země EU) až do výše dvou třetin závazků snižování CO₂ mimo rámec obchodování s emisními povolenkami.

Výsledný kompromis přijatý relativně snadno (v porovnání s tím, co se očekávalo) nakonec nepochybně základní cíle, s nimiž Komise klimaticko-energetický balík v lednu předložila, ovšem obsáhla celou řadu výjimek, faktických ústupků průmyslu – k nelibosti environmentalistických organizací a většiny poslanců Evropského parlamentu.

Výpočet celkového množství emisních povolenek pro EU jako takovou bude založen na datech z roku 2005, popř. průměrných hodnotách let 2005–2007, což lze považovat za prohru nových členských států, jež požadovaly rok 1990, ovšem na druhou stranu bude možné – na základě autorizace Komise a v případě nepříznivých povětrnostních podmínek – překročit maximální roční množství povolenek v systému (resp. využitých v konkrétní členské zemi) až o 5%.

Pokud jde o sektor energetiky, všechny elektrárny postavené v roce 2008 nebo později (bez ohledu na to, v které zemi stojí) budou předmětem aukčního mechanismu při získávání emisních povolenek od roku 2013. Pro země závislé na fosilních palivech minimálně z 30%, resp. jejich „staré“ elektrárny, však bude od roku 2013 platit

pouze 30% povinnost – objem povolenek získávaných v aukcích pak v případě těchto subjektů poroste ze zmíněných 30% v roce 2013 na 100% (nejpozději) v roce 2020.

Členské státy rovněž budou moci (formou výjimek) nabídnout část povolenek zdarma i elektrárnám (existujícím před 31. prosincem 2008) na jejich modernizaci, a to z povolenek, jež by jinak byly nabízeny formou aukcí. Omezením by nicméně mělo být to, že objem takto přidělených povolenek by neměl přesáhnout 70% průměrných emisí těchto elektráren z let 2005–2007 a celý tento „režim“ by měl skončit v roce 2020.

V případě dalších průmyslových sektorů by mělo docházet k následujícímu „náběhu“ aukčního systému obchodování s emisními povolenkami: 20% v roce 2013, 70% v roce 2020 a 100% v roce 2025, což v praxi znamená prodloužení (částečného) poskytování emisních povolenek zdarma o pět let.

Pokud navíc půjde o sektory, jimž hrozí relokační mimo EU, měl by být režim ještě „volnější“: dotčené sektory nebo subsektory by měly získávat 100% povolenek zdarma v případě, že budou využívat alespoň z 10% nejlepší dostupné (energeticky účinné) technologie. Dané sektory by měly být identifikovány podle množství nákladů, jež by jim v případě plné aplikace nových opatření vznikly (min. +5%), a podle podílu exportu na jejich celkovém obratu; daná metodologie by nicméně měla podléhat revizi po završení jednání o budoucnosti Kjótského protokolu v roce 2010 nebo 2011.

V sektorech mimo systém obchodování s emisními povolenkami (doprava bez letecké dopravy, stavebnictví, zemědělství a odpadové hospodářství) by mělo do roku 2020 dojít k 10% snížení emisí CO₂ v porovnání s rokem 2005.

Systém „solidarity“ by měl, pokud jde o emisní povolenky, fungovat následovně: 88% příjmů z aukcí by mělo být mezi členské státy distribuováno rovnoměrně, podle objemu emisí v roce 2005, 10% bude distribuováno jen některým (zejm. středo- a východoevropským) členským státům, resp. těm s HDP na hlavu nižším než 50% průměru EU (Belgie, Švédsko a Lucembursko nebudou do výpočtu zařazeny; tento redistribuční systém by se měl týkat celkem 19 států), a 2% těm zemím, jež mezi lety 1990–2005 zaznamenaly minimálně 20% snížení emisí skleníkových plynů (což by znovu mělo napomoci zlepšit situaci v průmyslových sektorech středo- a východoevropských členských států).

Daná dvě procenta by měla být distribuována následovně: Bulharsko 15%, Česká republika 4% (podle ČTK by měla představovat povolenky za cca

24 mil. €), Estonsko 6%, Maďarsko 5%, Lotyšsko 4%, Litva 7%, Polsko 27%, Rumunsko 29% a Slovensko 3%.

Možnost realizace environmentální projektů podle Clean Development Mechanismu (mimo EU) by měla zůstat zachována, ovšem měla by být omezena přínosem v maximálním objemu 3% emisí skleníkových plynů (příslušných členských států) z roku 2005 (s výjimkou těch zemí, jež mají/mohou své emise v porovnání s rokem 2005 snížit nebo zvýšit o 5% – ty mohou podle CDM realizovat projekty až do výše 4% svých emisí z roku 2005; konkrétně jde o Rakousko, Finsko, Dánsko, Itálii, Španělsko, Belgie, Lucembursko, Portugalsko, Irsko, Slovinsko, Kypr a Švédsko).

Summit neodsouhlasil obligatorní požadavek, aby příjmy z aukcí emisních povolenek byly reinvestovány do environmentálních projektů; hlavy států a vlád se shodly pouze na tom, že cca polovina prostředků by takto „měla být využita“. Byla nicméně nalezena shoda ve věci státní pomoci k výstavbě nových elektráren, a to mezi lety 2013–2016.

Podobně by měly být podpořeny demonstrační projekty technologie CCS (podle požadavků Velké Británie, Nizozemska či Evropského parlamentu): měly by na ni být vyhrazeny povolenky na 300 mil. tun CO₂ (v případě ceny 30 €/t tedy 9 mld. €; v praxi je však cena povolenek až o 10 € nižší, tj. 6 mld. €). Dané povolenky by přitom měly být vyhrazeny z kvóty původně zamýšlené pro nové subjekty vstupující do systému obchodování s emisními povolenkami. (Zpravodaj návrhu týkajícího se CCS v Evropském parlamentu, Chris Davies, nicméně kompromis označil za málo dostatečný, rozhodně nepostačující na investice do všech dvanácti předpokládaných projektů do roku 2015, přestože ještě před summitem, resp. před intervencí britského premiéra, se počítalo pouze se dvěma třetinami nakonec vyhrazeného objemu povolenek. Rovněž nedošlo k přijetí požadavku, aby všechny nové elektrárny s výkonem nad 300 MW emitovaly maximálně 500 g CO₂ na vyprodukovanou kilowatthodinu – ročním průměru od roku 2015; v opačném případě by musely disponovat zařízením CCS).

Reakce aktérů

Český premiér výsledky summitu přivítal, protože podle něj umožní Česku investovat do účinnějších zdrojů postupně a současně zohledňují fakt, že zdejší elektrárny produkují elektřinu z 60% z uhlí. Ceny elektřiny by tedy neměly vzrůst až o třetinu, jak se dosud předpokládalo, ale o méně (v závislosti na tržní ceně emisních povolenek).

Podobně se vyjádřili např. zástupci ČEZu či ministr životního prostředí. Pro environmentalistické organizace ovšem daný výsledek příliš uspokojivý není: podle nich pouze otevírá prostor pro další využití „špinavých“ technologií na úkor těch „čistých“ – na úkor zvyšování energetické účinnosti.

Hlasování v Evropském parlamentu

13. prosince jednalo francouzské předsednictví o parametrech klimaticko-energetického balíku schváleného summitem se zástupci Evropského parlamentu (zpravodaji Avril Doyle, Satu Hassiovou a Chrisem Daviesem). Debata dospěla ke kompromisu přijatelnému pro obě strany, ač zástupci Evropského parlamentu původně hodnotili výsledek summitu poměrně kriticky (zejm. možnost uplatňovat v relativně bohaté míře CDM, a tudíž nesnižovat emise skleníkových plynů přímo v EU, ale mimo ni).

14. prosince o celém balíku jednal Coreper, 16. prosince Evropský parlament, jenž hlasoval o den později. Před hlasováním byla v plénu Evropského parlamentu vedena debata především o závaznosti požadavku investovat minimálně 50% příjmů ze systému obchodování s emisními povolenkami do environmentálních projektů; specifikaci sektorů, jimž mohou v důsledku přijetí klimaticko-energetického balíku vzniknout náklady vedoucí k relokaci řady subjektů mimo EU; potenciálním zpřísnění podmínek pro leteckou dopravu (pokud jde o její příspěvek ke snížení emisí CO₂, byť konkrétní směrnice již byla odsouhlasena); a možnosti navýšit emise skleníkových plynů mimo rámec systému obchodování s emisními povolenkami až o 5% ročně (a o výši koeficientu, jímž by se měl tento objem emisí násobit a o něž by se měly emise příslušných členských států snížit v následujícím roce; summit navrhl koeficient 1,08, Evropský parlament 1,3).

O zprávě Doylové (týkající se obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů) plénum nakonec hlasovalo poměrem 610:60:29, o zprávě Hassiové (týkající se úsilí členských států snížit emise skleníkových plynů) poměrem 555:93:60, o zprávě Daviesové (týkající se geologického skladování oxidu uhličitého) poměrem 623:68:22 a o zprávě Turmesové (týkající se podpory užívání energie z obnovitelných zdrojů) poměrem 635:25:25.

Hodnocení

Výsledek je zaznamenáníhodný nejen tím, že návrhy byly Evropským parlamentem přijaty bez pozměňovacích návrhů za méně než půlhodiny (což podle mnoha názorů neodpovídá jeho významu), ale i tím, že od předložení příslušných textů do jejich faktického přijetí neuplynulo ani 11 měsíců. Neopomenutelná je i role Evropské

rady, která v daném případě bezprecedentně „suplovala“ roli legislativní autority.

Další vývoj

V následujícím období se očekává pouze formální přijetí všech návrhů Radou.

S ohledem na to, že kompromis byl předjednaný na půdě Evropské rady, nepředpokládají se v tomto směru žádné komplikace. Poté vstoupí přijaté texty v platnost a poběží jejich (různě dlouhá) implementační lhůta.

2.4 JUSTICE A VNITRO

Rozšíření Schengenské zóny

Poněkud stranou zájmu v souvislosti se závěry Evropské rady, francouzského předsednictví a medializovaným problémem světové finanční a ekonomické krize proběhla zpráva o rozšíření Schengenské zóny „bez vnitřních hranic“ o stát, který není členskou zemí EU a v dlouhodobém horizontu toto členství odmítá.

12. prosince vstoupilo do schengenu Švýcarsko, které se tak stalo 25. členskou zemí této aktivity, která původně (v roce 1985) vyrostla na mezivládním základě a teprve postupem času (především na základě amsterodamské revize primárního práva) se stala součástí *acquis communautaire*.

Švýcarsko v schengenu

Švýcarsko se tak připojuje ke společné vízové politice fungující na bázi schengenu, ruší kontroly pro občany států Schengenské zóny, prozatím na pozemních hranicích (s rozšířením schengenu na oblast letecké dopravy se počítá do konce března 2009). Zvláštní režim byl ponechán pouze na hranicích s Lichtenštejnskem, které dosud není součástí Schengenské zóny, počítá se ale s ratifikací asociačního protokolu a se vstupem Lichtenštejnska do schengenu do konce roku 2009.

Švýcarsko se vstupem do schengenu připojuje také k Dublinskému systému, na jehož základě fungují společná pravidla pro udělování azylu a také.

Ještě před oficiálním odbouráním kontrol na pozemních hranicích se Švýcarsko připojilo k Schengenskému informačnímu systému (SIS), který shromažďuje informace o hledaných osobách, nežádoucích osobách, jimž není povolen vstup na území států Schengenské zóny a také o ukradených či pohřešovaných předmětech, které mohou být ilegálně převáženy a obchodovány přes hranice.

Politické pozadí

Skutečností ovšem je, že členství Švýcarska v Schengenské zóně ještě není definitivní či jednoznačnou záležitostí, může ztroskotat na vůli občanů, kteří mají 8. února 2009 hlasovat v referendu o obnovení dohody s EU o volném pohybu osob. V případě negativního výsledku může Švýcarsko obnovit restriktive volnému pohybu osob, což by podle francouzského komisaře pro oblast justice a vnitra Barrota vedlo k pozastavení jeho členství v schengenu.

2.5 ROZŠIŘOVÁNÍ EU**Chorvatsko**

Protokol o přistoupení Chorvatska k EU bude s největší pravděpodobností spjat s právními zárukami Irsku.

Chorvatsko je tedy na nejlepší cestě stát se 28. členem Unie, a to nejpozději v roce 2011. Problematické se však ukazují napjaté vztahy Chorvatska se Slovinskem ohledně neshod o společné hranici, které se vlečou od roku 1991.

Slovinsko 17. prosince prohlásilo, že bude další přístupová jednání Chorvatska blokovat. Chorvatsko doufalo, že na nadcházející intergovernmentální konferenci otevře dalších deset kapitol a uzavře pět. Vzhledem ke slovinským výhradám k předloženým dokumentům, by Slovinsko souhlasilo otevřít jen jednu kapitolu a uzavřít tři.

Slovinsko obviňuje svého souseda z nesprávného vymezení hranic v Jadranském moři blízko slovinského města Piran a z odmítání přímého přístupu do mezinárodních vod slovinským lodím. Podle Chorvatska jde o vydírání a exkluzivitu. Členství v Unii v žádném případě nechce vykoupit svým teritoriem.

Chorvatsko prohlásilo, že tímto přístupem si může daleko víc, než ono samo, uškodit Slovinsko.

2.6 VNĚJŠÍ VZTAHY**Východní partnerství**

Komise 3. prosince zveřejnila návrh na vytvoření tzv. Východního partnerství.

O tomto záměru, který má umožnit větší přiblížení šestice postsovětských států zařazených do Evropské politiky sousedství (Ukrajina, Moldávie, Bělorusko – v jeho případě ovšem možné zapojení závisí na vývoji vztahů EU-Bělorusko, které prozatím kvůli povaze běloruského režimu na smluvní

bázi nebyly ratifikovány, a tři státy jižního Kavkazu, Gruzie, Arménie, Ázerbajdžán) k EU, se již na půdě institucí EU několik měsíců hovořilo.

Novinky ve východní politice EU

Právní bázi vztahů těchto států s EU, kterou dosud tvořily pouze dohody o partnerství a vzájemné spolupráci, mají v rámci Východního partnerství tvořit asociační dohody zakládající zónu volného obchodu, v budoucí perspektivě má dojít ke zrušení vízového režimu a posílení finanční pomoci ze strany EU těmto státům. Komise navrhuje dohodnout na bilaterální bázi s každým z účastníků partnerství program podpory budování institucí, kofinancovaný prostřednictvím stávajícího nástroje pro politiku sousedství (ENPI). To bude vyžadovat navýšení stávajících prostředků určených pro ENPI v období 2007–2013 o asi 600 mil. €, což je další impulz (po finanční krizi) k revizi stávající finanční perspektivy (viz kapitola Rozpočet 2009).

Mělo by se tedy jednat o „odpověď“ na většinu požadavků, které tyto země adresovaly EU pod vlivem nespokojenosti s dosavadním fungováním politiky sousedství, do níž byly zařazeny spolu s širokou skupinou států Barcelonského procesu zahrnujících i severní Afriku a Blízký východ. Snad až na jediný, kterým je perspektiva členství v EU.

Politické pozadí

Komise se ve svém návrhu odvolává na efekt rusko-gruzínské krize, která je interpretována jako další z impulzů ke snahám EU o těsnější vazby s těmito státy, i když v pozadí se nacházejí pochopitelně i více pragmatické úvahy, které lze hledat i v cílech a požadavcích nedávno zveřejněné Second Strategic Energy Review (požadavek na navázání spolehlivějších vazeb s potenciálními dodavatelskými a tranzitními zeměmi z hlediska surovinového). Energetika a regionální spolupráce jsou také zdůrazněny jako klíčové dílčí oblasti pro další dialog o asociačních smlouvách.

Pozice Ruska

Zajímavé je také nezařazení Ruska do návrhu Komise. Rusko stojí stranou politiky sousedství, jeho dialog s EU se odehrává na oddělené bilaterální bázi. Původní iniciativa Polska a Švédska na vytvoření projektu Východního partnerství ponechávala (do značné míry i z diplomatických důvodů, Rusko vnímá integrační aktivity v postsovětském prostoru, kterých se neúčastní, tradičně nepřátelsky) dveře pro ruskou participaci otevřené. Návrh Komise s ruským angažmá nepočítá.

Východní partnerství a české předsednictví

Z hlediska českého předsednictví je důležité, že celý projekt, který má zahrnovat také pravidelné schůzky na úrovni ministrů zahraničí doprovázející zasedání Všeobecné rady, má být spuštěn v červnu 2009 na summitu za účasti členských států EU a reprezentantů šesti pozvaných zemí. Výsledkem má být politická deklarace zastřešující celou iniciativu.

2.7 ZEMĚDĚLSTVÍ**Health Check – závěry**

Plán francouzského předsednictví na dosažení politické shody o podobě střednědobé revize fungování reformy společné zemědělské politiky uspěl, Rada ministrů zemědělství se shodla na společné pozici na svém zasedání 20. listopadu.

Česká delegace prezentovala výsledek jednání jako úspěch, i když spolu se Slovenskem, Lotyšskem, Estonskem a Velkou Británií vyjádřila nespokojenost nad některými závěry.

Legislativní pozadí

Komise původně v rámci čtyř legislativních návrhů předkládaných „v jednom“ navrhovala především regresivní zvýšení přímých plateb podle velikosti podniku; ukončení plateb které jsou stále ještě částečně vázány na produkci a neodpovídají proto principu decoupling, případně záměrně stojí mimo systém SPS (prémie pro krávy bez tržní produkce mléka, podpora výroby u sušených krmiv, bramborového škrobu či lnu); postupné odstranění kvót na mléko a mléčné výrobky; zrušení hektarové podpory pěstování energetických plodin určených pro výrobu biopaliv první generace; zrušení povinného vynětí půdy z produkce (set-aside) v rámci systému jednotné platby na farmu (SPS) či modifikaci stávajících cílů programu rozvoje venkova o nové priority (zmírňování klimatických změn, podpora obnovitelných zdrojů energie, především ale biopaliv druhé generace, vodního hospodářství a zachování biologické rozmanitosti).

Výsledná podoba kompromisu – přímé platby

V rámci výsledného kompromisu, který se zrodil nad ránem okolo půl deváté 20. listopadu, se nakonec podařilo prosadit menší míru modulace (přesunu finančních prostředků z přímých plateb do projektově vázaných peněz určených na podporu rozvoje venkova), jen 4% navíc, pro zemědělské podniky pobírající ročně nejvíce dotací ve formě přímých plateb (nad 300 tis. €)

k předpokládaným 5% další povinné modulace do roku 2012, namísto Komisí původně navrhovaných 8%. Menší modulace, které má znamenat nikoli snížení nákladů na SZP v absolutním měřítku, ale relativní přelití prostředků z prvního pilíře (podpora produkce) do druhého (rozvoj venkova), „postihne také podniky střední a větší velikosti, které mají majoritní podíl na zemědělské produkci v ČR.

Ty tak budou po roce 2012, kdy též převezmou systém jednotné platby na farmu (SPS) vyžadující modulaci, modulovat de facto o 10% (5% stávající povinné modulace plus dalších 5%, které budou v zemích využívajících SPS již dnes zaváděny postupně, je tedy třeba vzít v úvahu skutečnost, že náhlý přechod k desetiprocentní modulaci a novému systému přímých plateb může být pro země, které SPS a povinnou modulaci dosud nezavedly, včetně ČR, určitým šokem).

Modulace a rozvoj venkova

Prostředky získané touto modulací mají být speciálně využity v rámci programů rozvoje venkova pro nové priority (klimatické změny, obnovitelné zdroje energie, řízení vodních zdrojů, podpora biodiverzity, inovací a speciální podpora sektoru produkce mléka. Společenství chce programy v těchto oblastech kofinancovat do výše 75%, u regionů soudržnosti (v ČR prozatím všechny krom Prahy) až do 90%. Maximální jednorázová podpora investic realizovaných mladými farmáři (do 40 let) se zvyšuje z 55 tis. € na 75 tis. €.

Zvláštní kapitolou je přechodný nástroj podpory pro farmáře, jejichž odvětví prochází restrukturalizací, který má být primárně určen pro pěstitele tabáku, kde mají být platby svázané s produkcí zrušeny v roce 2010. Členským státům je v rámci čl. 68 Nařízení Rady, kterým se stanoví společná pravidla pro režimy přímých podpor pro zemědělce v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zavádějí některé režimy podpor pro zemědělce umožněno 10% z tzv. národní obálky věnovat specifickým podporám produkce, která má zvláštní význam z hlediska environmentálního, marketingového, z hlediska podpory zdraví zvířat, ekonomicky zranitelných regionů (hlavně pokud jde o mléčný sektor, který je speciálně předmětem zájmu).

Mléčné kvóty

V případě velmi citlivé otázky mléčných kvót se střetly státy požadující maximální udržení stávajícího kvótního systému (např. Francie) se státy prosazujícími liberální přístup (např. Nizozemí či Dánsko).

Výsledek je velmi opatrný ve srovnání s původními radikálními návrhy týkajícími se odstranění kvót na mléko a mléčné výrobky: a) navyšování stávajících kvót pouze o 1% do roku 2013; b) možnost pružnějšího přístupu k požadovanému referenčnímu množství tuku v mléce, což by mělo umožnit větší manévrovací prostor pro členské státy pokud jde o rozdělení na kvótu pro přímý prodej (mléko, které musí splňovat parametr minimálního referenčního množství tuku) a kvótu na dodávky u těch zemí, jejichž producenti každoročně platí pokuty za překračování jedné či druhé kvóty (v posledních letech se tento problém týká především Itálie); c) prezentace zprávy Komise o stavu odvětví do 31. prosince 2012, která má nastínit další vývoj, úplné odstranění kvót do roku 2014/2015 tedy ještě není „hotovou věcí“; d) možnost členských států poskytovat do konce března 2014, kdy se předběžně počítá s uvolněním kvót, svému mléčnému sektoru limitovanou státní pomoc.

Konec vynětí půdy z produkce a podpory energetických plodin

Důležitými změnami, které zůstaly zachovány v souladu s původním návrhem Komise, jsou zrušení povinného vyjímání části půdy z produkce, které má být z ekologického hlediska nahrazeno dodržováním některých existujících Zásad správné zemědělské praxe, mezi které patří udržování remíz-

ků a biopásů coby jakýchsi ekosystémů „narázníkových zón“. Druhou změnou racionálním směrem je zrušení hektarové podpory pěstování energetických plodin.

Platby mimo „decoupling“

Zrušení plateb, které nejsou odděleny od produkce a jejich integrace do systému SPS u některých plodin pěstovaných na orné půdě či u chmele od ledna 2010 by se mohlo dotknout plateb TOP-UP používaných pro tyto plodiny u států přistoupivších v květnu 2004 a uplatňujících dosud platbu na hektar (SAPS). Od roku 2012 má končit také podpora bramborového škrobu vázaná na produkci či lnu a konopí pěstovaných na vlákno.

Peníze takto ušetřené se nemají ztratit, členské státy je mohou využít na jiný typ podpor (zakládání pastvin, chov koz a ovcí), což ovšem nic nemění na skutečnosti, že se ukončení těchto podpor dotkne jmenovaných produkčních odvětví.

Očekávaný další vývoj

Health Check, jak již bylo zmíněno v předchozích monitorinzích, představuje nikoli převratnou reformu pravděpodobně nejproblematictější politiky EU, ale úpravu stávajících mechanismů. Neřeší tedy zejména otázku, co bude s přímými platbami po roce 2013, pouze vyzývá k tomu, aby se tímto v následujícím období Komise i Rada vážně zabývaly.

III. PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ EP A HLASOVÁNÍ SKUPINY ODS V EP¹

Plenární zasedání ve dnech 17. – 20. listopadu 2008

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Zpráva Wallisové týkající se povinného označení dvoukolových a tříkolových motorových vozidel (kodifikované znění) (A6-0382/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. listopadu 2008	617	8	17	0	16	0	1 posl. ODS nepřítomen
Zpráva Wallisové týkající se práva společností týkající se společností s ručením omezeným s jediným společníkem (kodifikované znění) (A6-0383/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. listopadu 2008	631	8	17	0	12	0	1 posl. ODS nepřítomen
Zpráva Wallisové týkající se záručního fondu pro vnější vztahy (kodifikované znění) (A6-0387/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. listopadu 2008	632	8	21	0	14	0	1 posl. ODS nepřítomen
Lullingova zpráva týkající se obecné úpravy spotřební daně (A6-0417/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. listopadu 2008	328	0	319	8	34	0	1 posl. ODS nepřítomen
Buskova zpráva týkající se Programu na podporu konzumace ovoce ve školách (A6-0391/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. listopadu 2008	586	0	47	8	41	0	1 posl. ODS nepřítomen
Zpráva Bauerové týkající se uplatňování zásady stejné odměny za práci pro muže a ženy (A6-0389/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. listopadu 2008	590	0	23	0	46	8	1 posl. ODS nepřítomen
Santosova zpráva týkající se režimu podpory pro zemědělce v rámci SZP (A6-0402/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	19. listopadu 2008	441	0	219	8	29	0	1 posl. ODS nepřítomen
Santosova zpráva týkající se úprav společné zemědělské politiky (A6-0401/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	19. listopadu 2008	383	0	256	0	37	8	1 posl. ODS nepřítomen
Zpráva Staunerové týkající se budoucnosti systémů sociálního zabezpečení a penzí: jejich financování a trend směřující k individualizaci (A6-0409/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	20. listopadu 2008	480	1	44	5	10	0	3 posl. ODS nepřítomni

Zpráva Klamtové týkající se podmínek pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci (A6-0432/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	20. listopadu 2008	388	0	56	2	124	3	4 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Berèsové týkající se systému střednědobé finanční pomoci platebním bilancím členských států (A6-0450/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	20. listopadu 2008	524	6	13	0	6	0	3 posl. ODS nepřítomni

Plenární zasedání ve dnech 3. – 4. prosince 2008

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Zpráva García-Margallo týkající se boje proti daňovým podvodům spojeným s plněními uvnitř Společenství (společný systém daně z přidané hodnoty) (A6-0448/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	4. prosince 2008	605	0	24	6	10	0	3 posl. ODS nepřítomni

Plenární zasedání ve dnech 15. – 18. prosince 2008

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Deprezova zpráva týkající se ochrany eura proti padělání (A6-0499/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	16. prosince 2008	517	2	9	0	32	5	2 posl. ODS nepřítomni
Matthewsova zpráva týkající se Evropské rady zaměstnanců (A6-0454/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	16. prosince 2008	411	0	44	6	181	1	2 posl. ODS nepřítomni
Grooteho zpráva týkající se schvalování typu motorových vozidel a motorů (A6-0329/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	16. prosince 2008	610	7	11	0	22	0	2 posl. ODS nepřítomni
Turmesova zpráva týkající se energie vyráběná z obnovitelných zdrojů (A6-0369/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	17. prosince 2008	635	1	25	1	25	5	2 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Doylové týkající se obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů (A6-0406/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	17. prosince 2008	610	7	60	1	29	0	1 posl. ODS nepřítomen

Zpráva Hassiové týkající se společného úsilí o snížení emisí skleníkových plynů (A6-0411/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	17. prosince 2008	555	7	93	0	60	1	1 posl. ODS nepřítomen
Daviesova zpráva týkající se geologické skladování oxidu uhličitého (A6-0414/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	17. prosince 2008	623	7	68	1	22	0	1 posl. ODS nepřítomen
Zpráva Corbeyové týkající se dohledu nad emisemi skleníkových plynů pocházejícími z paliv (silniční doprava a doprava po vnitrozemských vodních cestách) a snižování těchto emisí (A6-0496/2007) – závěrečná rezoluce ke zprávě	17. prosince 2008	670	7	20	0	25	1	1 posl. ODS nepřítomen
Sacconioho zpráva týkající se výkonnostní emisní normy pro nové osobní automobily (A6-0419/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	17. prosince 2008	559	7	98	0	60	1	1 posl. ODS nepřítomen
Zpráva Senderové týkající se přeshraničního vymáhání právních předpisů v oblasti bezpečnosti silničního provozu (A6-0371/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	17. prosince 2008	594	7	35	0	40	0	2 posl. ODS nepřítomni
Leinenova zpráva týkající se změny interinstitucionální dohody ze dne 17. května 2006 o rozpočtové kázní a řádném finančním řízení (A6-0509/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. prosince 2008	516	4	17	0	8	1	4 posl. ODS nepřítomni
Bögeho zpráva týkající se uvolnění prostředků z Fondu solidarity Evropské unie (A6-0474/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. prosince 2008	559	6	14	0	10	0	3 posl. ODS nepřítomni
Bögeho zpráva týkající se uvolnění prostředků z nástroje pružnosti (A6-0493/200) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. prosince 2008	540	0	16	0	13	4	5 posl. ODS nepřítomných
Zpráva Haug/Lewandowski týkající se návrhu souhrnného rozpočtu Evropské unie na rok 2009 ve znění pozměněném Radou (všechny oddíly) (A6-0486/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. prosince 2008	539	6	33	0	27	0	3 posl. ODS nepřítomni
Iacob-Ridziho zpráva týkající se Evropského akčního plánu pro pracovní mobilitu (2007–2010) (A6-0463/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. prosince 2008	540	7	18	0	31	0	2 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Thyssenové týkající se bezpečnosti hraček (A6-0441/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. prosince 2008	481	5	73	0	40	2	2 posl. ODS nepřítomni
Ehlerova zpráva týkající se systému pojištění vkladů, pokud jde o úroveň krytí a lhůtu k výplatě (A6-0494/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. prosince 2008	556	0	21	7	3	0	2 posl. ODS nepřítomni
Zpráva Wallisové týkající se E-justice (A6-0467/2008) – závěrečná rezoluce ke zprávě	18. prosince 2008	469	6	14	0	32	0	3 posl. ODS nepřítomni

¹ Přehled obsahuje pouze ta hlasování, při nichž poslanci hlasovali na vyzádání po jménech.

IV. SLOVNÍČEK

Agenda 2000

Všeobecný dokument z roku 1997 o rozšíření EU, reformě společných politik a o budoucím finančním rámci Unie po 31. prosinci 1999. Součástí Agendy 2000 byly posudky Komise na země, které se v té době ucházely o členství v EU.

Blokační menšina

Pojem související s hlasováním v Radě. Tzv. Ioanninský kompromis z roku 1994 blokační menšinu vymezuje v rozmezí 25–30% hlasů v Radě. V současné EU-27 je stanovena na 91 hlasů, které jsou zapotřebí, aby členské státy v Radě nepodpořily projednávaný návrh.

Cross-compliance

Také „křížová shoda“. Vyžaduje, aby zemědělci dodržovali při hospodaření předepsané legislativní požadavky týkající se ochrany životního prostředí, zdraví zvířat apod. Uplatňuje se u zemědělců, kteří jsou příjemci tzv. přímých plateb. Pokud podmínky nedodrží, mohou jim být tyto platby sníženy nebo zrušeny.

Dohodovací řízení

Také smířčí řízení. Fáze spolurozhodovací procedury, kterou Rada a EP zahajují v případě, že při projednávání návrhu legislativy nedospěly ke vzájemné shodě. Dohodovacího řízení se účastní zástupci obou institucí. Jejich případný kompromis musí odsouhlasit Rada i EP.

Druhý pilíř

Agenda společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy. Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

Finanční perspektiva

Víceletý finanční rámec EU, který je přijímán ve formě meziinstitucionální dohody mezi Komisí, Evropským parlamentem a Radou. Finanční perspektiva stanovuje rozpočtové priority EU na střednědobé období a nastavuje každoroční výdajové stropy pro každou z nich.

Hlasování kvalifikovanou většinou (QMV)

Způsob hlasování v Radě, při němž jsou jednotlivým členským státům přiděleny hlasy podle jejich „váhy“. Při hlasování QMV se zpravidla naplňuje tzv. trojí většina – většina členských států, jež musejí reprezentovat alespoň 62% celkové populace EU a musejí disponovat alespoň 255 hlasy z celkových 345.

Klauzule passarelle

Také překlenovací klauzule. Princip obsažený mj. v tzv. evropské ústavě. Na jeho základě může po jednomyslném schválení Rady (v některých případech také na základě hlasování EP) dojít k trvalému přesunutí hlasování v určité oblasti z režimu jednomyslnosti do kvalifikované většiny. Úprava hlasování v Radě tedy nevyžaduje revizi primárního práva.

Komitologie

Souborné označení pro výbory, jimiž si Rada udržuje kontrolu nad Komisí ve věci pravomocí, které na ni delegovala.

Komunitární preference

Jeden ze základních principů společné zemědělské politiky EU. Podle této zásady mají členské státy spotřebovat primárně zemědělskou produkci z EU.

Lucemburský kompromis

Politická dohoda z roku 1966, podle které Rada v případě, že jsou dotčeny velmi důležité zájmy členského státu, nerozhoduje kvalifikovanou většinou, ale jednomyslně.

Nařízení

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Nařízení jsou přímo účinná a přímo použitelná a po svém přijetí se stávají součástí práva členských států EU.

Primární právo

Také „ústavní“ právo ES/EU. Je reprezentováno především zakládajícími smlouvami, přičemž zahrnuje i všechny pozdější akty, které je mění: např. přístupové smlouvy, závazné protokoly ap.

První pilíř

Agenda jednotného trhu EU a aktivity (politiky), které na ni navazují. (Vše, co nespadá do druhého nebo třetího pilíře.) Komise má v prvním pilíři exkluzivní právo legislativní iniciativy, Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou, EP spolurozhoduje.

Sekundární právo

Suma právních norem tvořená akty přijímanými orgány ES/EU na základě primárního práva. Typicky se jedná o nařízení, směrnice, rozhodnutí, stanoviska a doporučení.

Směrnice

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Směrnice jsou zpravidla závazné jen co do výsledku a vyžadují přijetí národního prováděcího předpisu.

Spolurozhodování

Nejpoužívanější legislativní procedura v EU. Při spolurozhodování se na přijímání norem podílí rovným dílem Rada i EP.

Subsidiarita

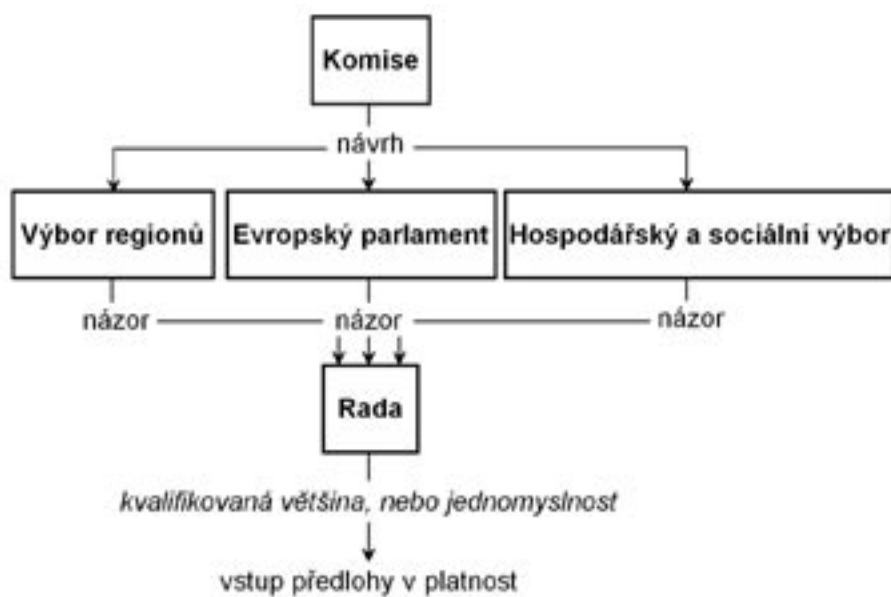
Jeden ze základních principů EU. Podle principu subsidiarity se mají nezbytná rozhodnutí a normy přijímat na té úrovni, která je pro to nejvhodnější.

Třetí pilíř

Agenda spolupráce v oblasti justice a vnitra. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy. Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

V. SCHÉMATA ROZHODOVACÍCH PROCEDUR

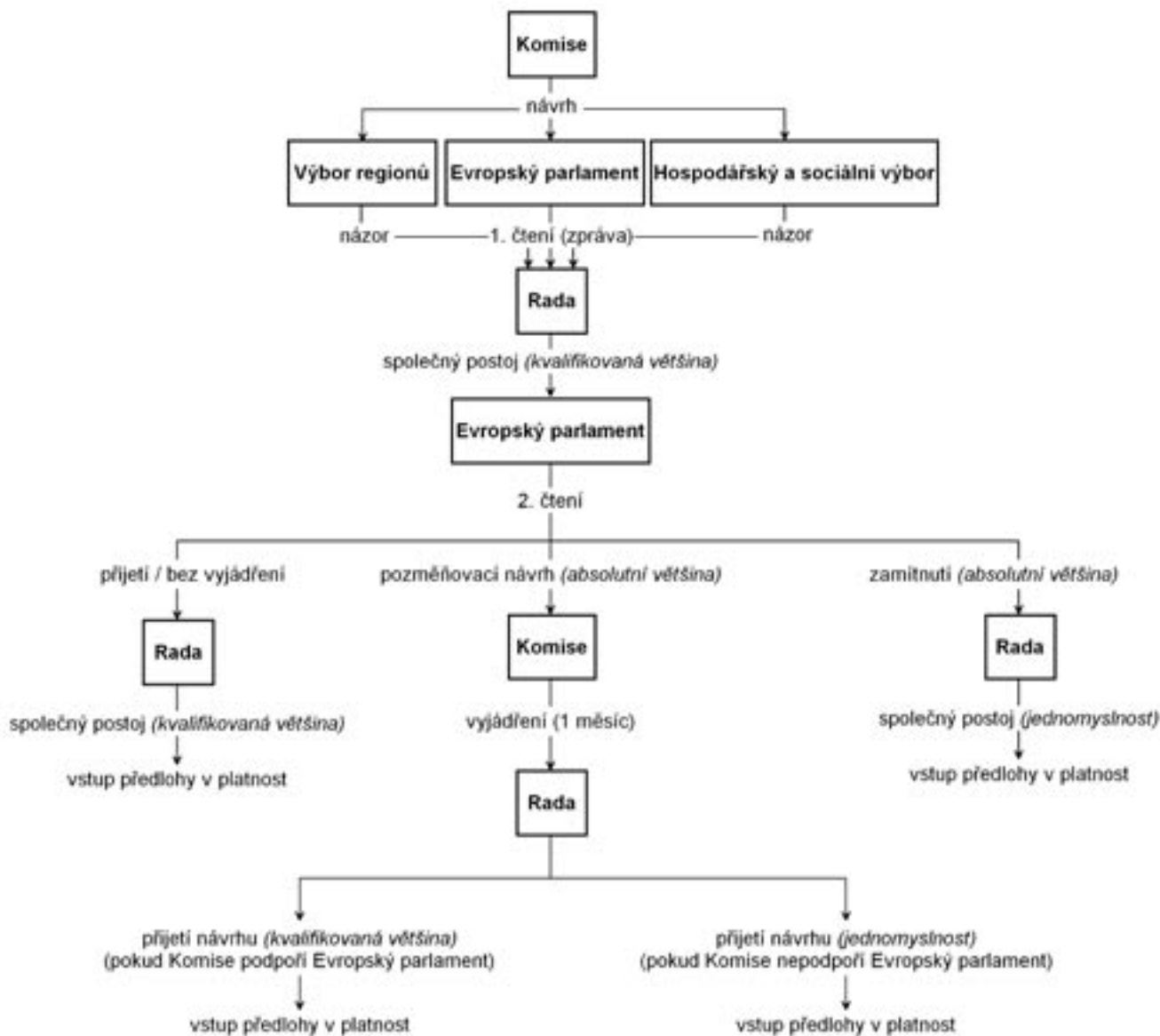
Schéma konzultační procedury

Poznámky

1. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
2. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky není stanovena.
3. Uvedené schéma je jen orientační.

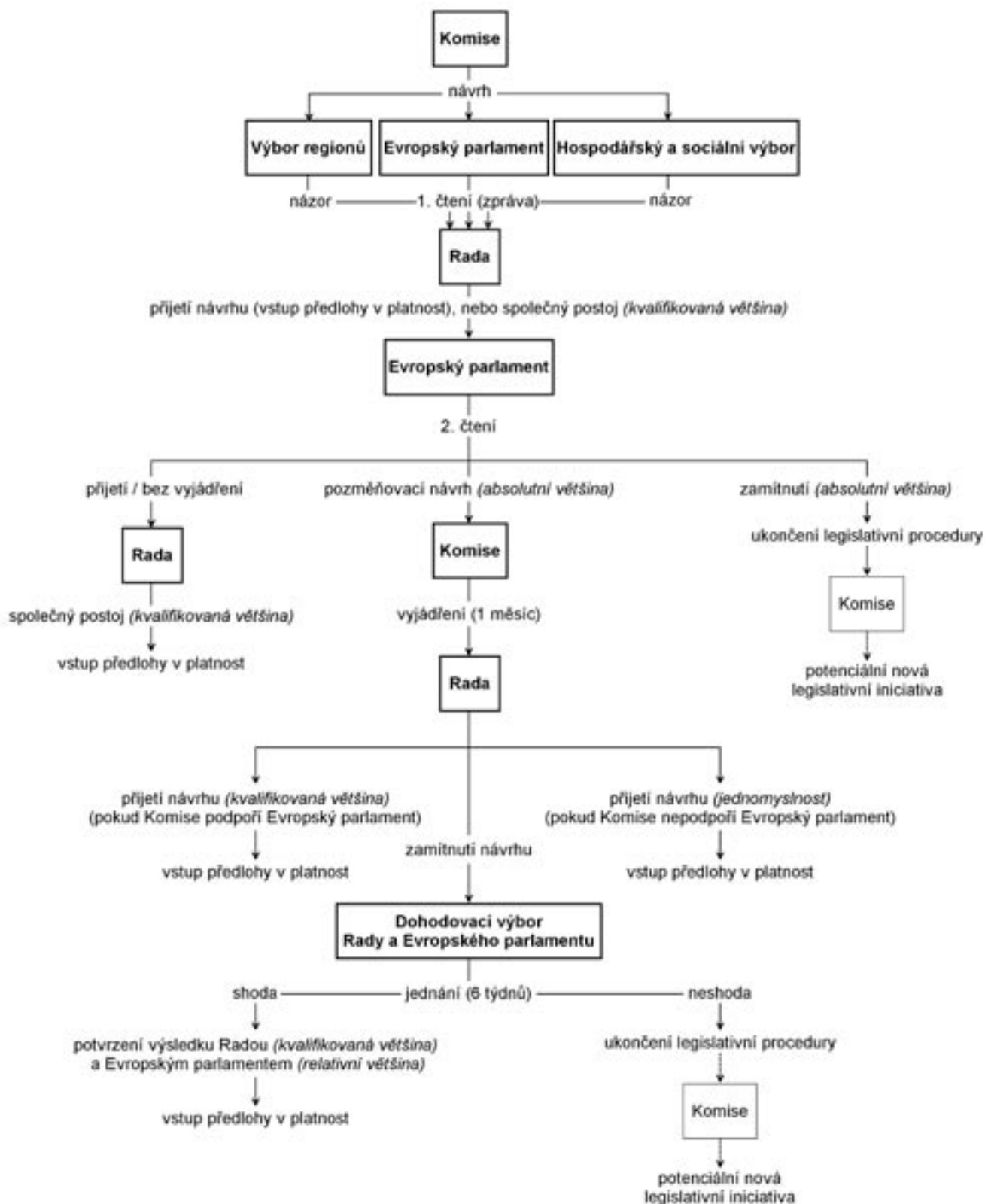
Schéma procedury spolupráce

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.

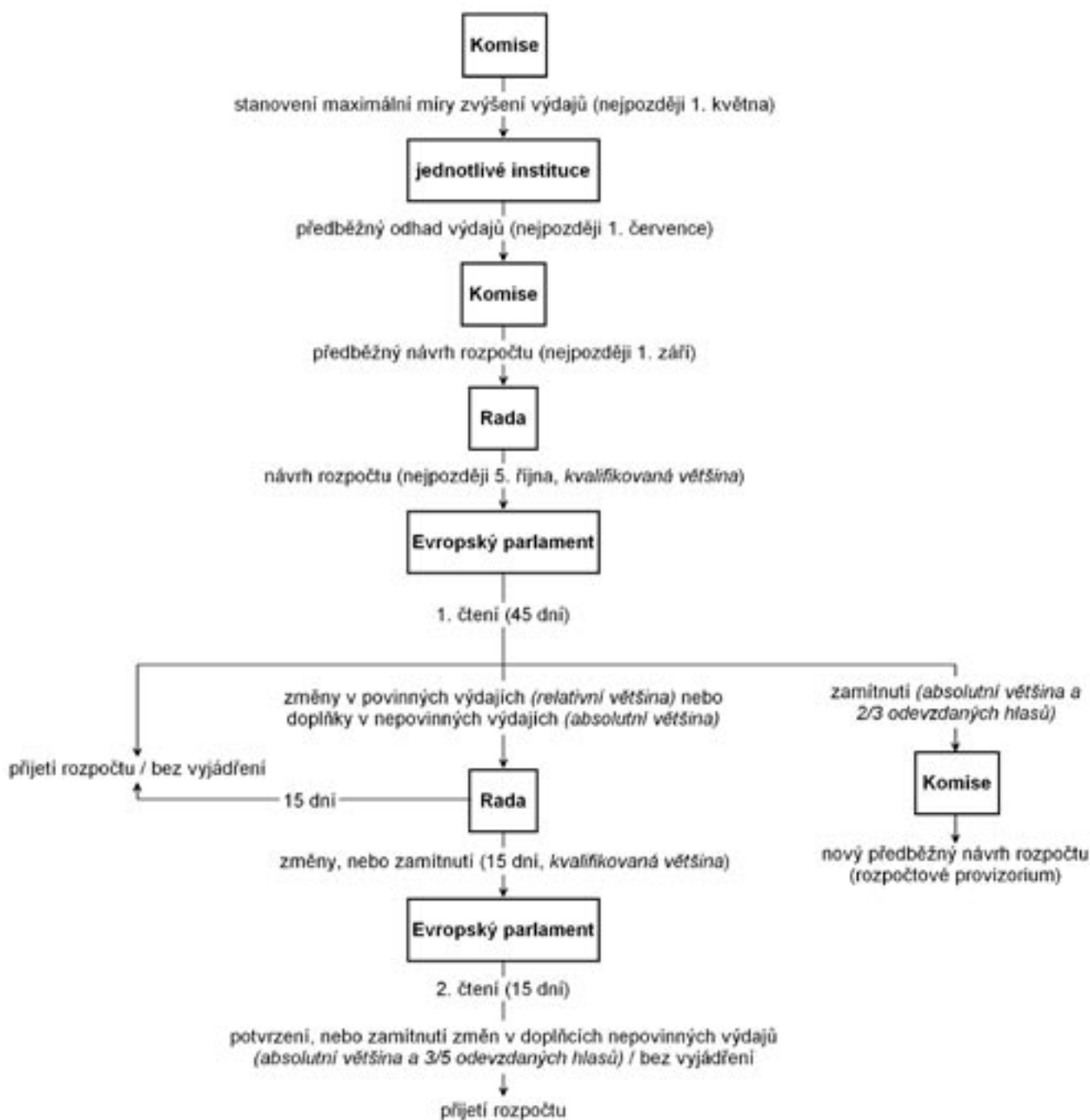
Schéma spolurozhodovací procedury

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.

Schéma rozpočtové procedury

Poznámky

1. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.